Ազգ
Azg
armenian daily

11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1998 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ #146 (1649)

Հեյդար Ալիեւը երաշխավորում է Ռոբերտ Քոչարյանի անվտանգությունը

ԲԱՔՈՒ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Ինչո՞վ է պայմանավորված Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին Բաքու հրավիրելը եւ կերաշխավորվի՞ արդյոք նրա անվտանգությունը: Լրագրողներն այս հարցը տվեցին Հեյդար Ալիեւին Յալթա՝ Ուկրաինայի նախագահի հոբելյանին մեկնելուց առաջ:

«Ես եմ նրան Բաքու հրավիրել, ուստի նրա անվտանգությունը կապահովվի», ասաց Ալիեւը: Նա խոստովանեց, որ Հայաստանի նախագահին նման նամակ ուղարկելը իր համար «հեշտ» չէր:

Մետաքսի ուղու միջազգային խորհրդաժողովին կիրավիրվեն ավելի քան 30 պետությունների ղեկավարներ: Հայաստանը տվյալ տարածաշրջանի պետություններից մեկն է եւ առաջիկա խորհրդաժողովը միջազգային մասշտաբի է: «Հայաստանին դուրս թողնել այդ միջոցառումից, որովհետեւ մենք նրա հետ պատերազմական վիճակում ենք, ճիշտ չի լինի», ասաց Ալիեւը: Ինչ վերաբերում է ԱՄՆ պետքարտուղարության Ադրբեջանում իր քաղաքացիների անվտանգության մասին հայտարարությանը, ապա այն զուրկ է ամեն հիմքից, հայտարարեց նախագահ Ալիեւը:

ՎԱՐԿԱԾՆԵՐ

ՀՀ գլխավոր դատախազի սպանությունից հետո

Ո՞վ կբաց֊ացնի խորը թաղված բահը

ՆԱՐԻՆԵ ԳՈՒԼՔԱՐՅԱՆ

«Հենրիկ Խաչատրյանը չսեռնված ռեաբիլիտացիայով էր զբաղված, դատախազությունը սկսել էր արդեն հեղինակություն ձեռք բերել: Վառվեց այդ կռվի մեջ: Բահն ավելի խորն էր խրել, քան ինքը, ցավոք, ուժ ուներ բարձրացնելու», այսպես մեկնաբանեց իր գործընկերոջ՝ ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանի սպանության պատճառա-հետեւանքային հիմքը Վլադիմիր Նազարյանը, այս ողբերգական դեպքին հաջորդած իր հարցազրույցում:

Հանրապետության գլխավոր դատախազի սպանությունն առայժմ շատ սուղ փաստագրություն ունի՝ օգոստոսի 6-ին, ժամը 17.00-ի սահմանագծում, իր առանձնասենյակում հրազենային 4 կրակոցով սպանվել է Հենրիկ Խաչատրյանը: Այս միանշանակ փաստն անսպասելիորեն արագ ստացավ իր պաշտոնական բացատրությունը (իմա՝ վարկածը) սպանությունը կատարել է ՀՀ դատախազության քրեադատական բաժնի դատախազ Արամ Կարապետյանը, որը տեղում ինքնասպան է եղել: Պաշտոնական աղբյուրներից հաղորդվեց նաեւ դրդապատճառը՝ Արամ Կարապետյանն ամբաստանվում էր մի քանի տարի առաջ կատարված հանցանքի քրեական գործը «կորցնելու» համար: Սույն գործի առիթով հայտարարվել էր հետախուզում, վերջերս հանցագործը հայտնաբերվել էր, եւ գործը պետք է ներ դատարան, սակայն պարզվել էր, որ այն դատախազությունում չկա, սկսվել էր ծառայողական քննություն եւ բոլոր տվյալներով այդ քրեական գործի «անհետացման» թելերը տանում էին դեպի Արամ Կարապետյանը: Դատախազությունից «Ազգին» մանրամասնեցին, թե նման պաշտոնազանցության կամ քայլի համար Արամ Կարապետյանին սպառնում էր առավելագույնն աշխատանքից ազատում պաշտոնական դիրքի չարաշահման մեղադրանքով, եւ պիտանելության ցուցակներից նրա ազգանվան բացառում: Սա ամենածանր դեպքում, իսկ ավելի ընթացիկ եւ ավանդաբար կիրառվող սկզբունքը հետեւյալն էր. դատախազն ինքն է գրում աշխատանքից ազատվելու դիմումը եւ կամովին հեռանում համակարգից, գործն էլ փակվում է, հասկապես որ Արամ Կարապետյանի պարագայում հանցագործը բռնված էր: Այսինքն՝ պաշտոնական այս դրդապատճառը չի դիմանում տրամաբանությանը, բայց սպանության օրն արդեն հեռուստատեսային «Լրաբեր» ծրագրով հնչեց կիսապաշտոնական մի տեղեկություն, թե Արամ Կարապետյանը, տրանսպորտային դատախազ լինելու օրոք, որոշակիորեն առնչվել է Համբարձում Ղանդիլյանի սպանության եւ երկաթուղային փոխադրումների ոլորտում տեղի ունեցած խոշոր չարաշահումների հետ: Նշենք, թե՛ Հենրիկ Խաչատրյանը, թե՛ ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը հավաստում են, որ Համբարձում Ղանդիլյանի սպանության եւ խոշոր չարաշահումների մեղավորներն արդեն բացահայտված են, եւ մոտ է գործերը դատարան ուղարկելու ժամանակը: Ասել է թե, Արամ Կարապետյանը, եթե իրոք առնչվել է այս հանցակազմին, հաղթահելու շատ ժամանակ չուներ: Բայց դատախազությունում ու ՆԳ եւ ԱԱ համակարգում պաշտոնապես չհաստատեցին այս տեղեկությունները, իսկ անպաշտոն զրույցներում անգամ հերքեցին Արամ Կարապետյանի լուրջ մասնակցությունը Համբարձում Ղանդիլյանի սպանությանը, թեեւ չբացառեցին իրազեկ լինելը չարաշահումների դեպքերին:

Տես ▸ էջ 3

ԴԱՏԱԽԱԶՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր դատախազի վերջին օրը

ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանի սպանության փաստի առթիվ հարուցված քրեական գործի նախաքննությամբ ձեռք բերված տվյալները դեպքի օրվա ժամանակագրական որոշ մանրամասների վերաբերյալ:

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր, օգոստոսի 10-ին, ժամը 19.30-ին Արմենպրեսը ստացել է ՀՀ դատախազության հետեւյալ հաղորդագրությունը.

«1. Դեպքի օրը ՀՀ Գլխավոր դատախազ Հ. Ս. Խաչատրյանը տանից դուրս է եկել եւ աշխատանքի է ներկայացել ժամը 8.45-ին:

2. Աշխատասենյակում մնացել է մինչեւ 10.45-ի սահմանները, որից հետո թիկնապահների ուղեկցությամբ գնացել է ՀՀ կառավարություն եւ մասնակցել նիստին:

3. Թույլտվություն խնդրելով, ժամը 15-ի սահմաններում դուրս է եկել ՀՀ կառավարության նիստից եւ գնացել է տուն՝ ընդմիջման:

4. Ժամը 15.15-ի սահմաններում զանգահարել է ՀՀ դատախազության ընդունարան օգնական Աղասի Չիբուխչյանին եւ հայտնել, որ ընդմիջման է՝ շուտով կվերադառնա:

5. Ժամը 15.35-ի սահմաններում տանից դուրս է եկել եւ ժամը 15.45-ի սահմաններում մտել է ՀՀ դատախազության շենք:

6. Ժամը 15.50-ի սահմաններում ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել կադրերի բաժնի պետ Ռ. Գ. Արշակյանը եւ ներսում մնացել մինչեւ 16.00-ի սահմանները:

7. Ժամը 16.05-ի սահմաններում ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել ֆինանսական մասի պետ Ս. Գ. Հովսեփյանը:

8. Այնուհետեւ, ՀՀ Գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել գրասենյակի պետ Ժ. Գ. Աղայանը եւ այնտեղ մնացել մինչեւ 16.40-ի սահմանները:

9. Ժամը 16.30-ի սահմաններում հանգստի սենյակ է մտել դատախազության աշխատակցուհի Միդա Շահբազյանը: Նա սուրճ է պատրաստել եւ իր մոտ եղած բանալիներով փակել է հանգստի սենյակի, ինչպես նաեւ կոլեգիայի սենյակի դռներն ու դուրս է եկել: Նրա ցուցմունքի համաձայն, երբ ներս է մտել, տեսել է, որ գրասենյակի պետ Ժ. Աղայանը օրվա փոստն է զեկուցում:

10. Ժամը 16.40-ի սահմաններում ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել ՀՀ դատախազության դատավճիռների եւ որոշումների օրինականությունը վերահսկող բաժնի դատախազ Արամ Կարապետյանը եւ այնտեղ մնացել մինչեւ 16.45-ի սահմանները:

11. Ժամը 16.45-ի սահմաններում գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել դատավճիռների եւ որոշումների օրինականությունը վերահսկող բաժնի պետ Ա. Գ. Աշրաֆյանը եւ այնտեղ է մնացել մինչեւ 16.48-ի սահմանները:

12. Ժամը 16.48-ի սահմաններում ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ է մտել ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ժ. Հ. Խառատյանը եւ դուրս է եկել 16.50-ի սահմաններում:

13. Ժամը 16.50-ի սահմաններում ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ կրկին մտել է Արամ Կարապետյանը՝ իրեն աշխատանքից ազատելու մասին դիմումով:

14. ՀՀ գլխավոր դատախազի օգնական Ա. Չիբուխչյանը ժամը 16.53-ի սահմաններում լսել է 3 կրակոցի ձայն, իսկույն ընդունարանից դուրս է եկել, վայրկյանների ընթացքում վազել եւ կանչել է ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ժ. Խառատյանին: Վերջինս, թիկնապահների հետ, անմիջապես մտել է ՀՀ գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ եւ հատակին տեսել ՀՀ գլխավոր դատախազ Հ. Խաչատրյանի եւ բաժնի դատախազ Ա. Կարապետյանի դիակները՝ հրազենային վնասվածքներով:

Օգոստոսի 11-ին, գործի նախաքննության արդյունքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկություններ կտրվեն հեռուստաեթերով»:

ՀՀՇ լիդերի կալանավորման մասին լուրերն անհիմն են

Հայտարարել է Վանո Սիրադեղյանի տեղակալը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: ՀՀ իրավապահ մարմինների կողմից Վանո Սիրադեղյանի կալանավորման եւ մեկ գիշեր քննչական մեկուսարանում անցկացնելու մասին լուրերը «հերյուրանք» համարեց ՀՀՇ վարչության նախագահի տեղակալ Անդրանիկ Հովակիմյանը:

«Այդպիսի լուրերը ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ որոշակի հասարակական կարծիքի ձեւավորում», ասաց Հովակիմյանը: «Վանո Սիրադեղյանի կալանավորման համար ոչ մի հիմք չկա», ընդգծեց նա, նշելով, որ վարչության անդամները՝ Վանո Սիրադեղյանի գլխավորությամբ, մտադիր են օգոստոսի 11-ին Տավուշի մարզ այցելել եւ ծանոթանալ կուսակցության տեղական կառույցների աշխատանքին:

Ավելացնենք նաեւ, որ ՀՀՇ վարչության նախագահի կալանավորման համար հարկավոր է ՀՀ ԱԺ պատգամավորների համաձայնությունը: Իսկ նրանք այժմ արձակուրդում են եւ աշխատանքի կանցնեն միայն սեպտեմբերին:

Նշենք նաեւ, որ ժողովուրդը Վանո Սիրադեղյանի անունը կապում է Հայաստանի դատախազությունում քննվող մի շարք աղմկոտ գործերի հետ:

«Արդարություն եւ միասնություն»-ը անհանգստություն է հայտնում

Օգոստոսի 10-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակում տեղի ունեցավ «Արդարություն եւ միասնություն» համագործակցության հիմնադիր անդամ կազմակերպությունների հերթական նիստ: Քննարկելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սպանության փաստը, «Արդարություն եւ միասնություն» համագործակցության կազմակերպությունները խորն անհանգստություն են հայտնել կատարվածի վերաբերյալ եւ կոչ արել ՀՀ նախագահին՝ առավել վճռական եւ հետեւողական միջոցներ գործադրել այդ ողբերգության բոլոր հանգամանքները պարզելու գործում:

«ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վահրամ Ներսիսյանցը՝ խորհրդական

Ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ նախագահի մամուլի գրասենյակը, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն օգոստոսի 10-ին հրամանագիր է ստորագրել Վահրամ Ներսիսյանցին նախագահի խորհրդական նշանակելու մասին: ԱՄՆ քաղաքացի Վահրամ Ներսիսյանցը մինչ վերջերս Համաշխարհային բանկի մշտական ներկայացուցիչն էր Հայաստանում:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Քոչարյանը փայտ է խրել Քլինթոնի վարչակազմի ձեռնարկած մեծ խաղի անվի արանքը»

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Վաշինգտոն թայմսի» թղթակից Բերինգը, որը Հայաստանում հանդիպել է ՀՀ նախագահ Քոչարյանին, նրա մասին գրել է. «Սիհավասիկ այն մարդը, որը փայտ խրեց կովկասյան հանրապետություններում Քլինթոնի վարչակազմի նախաձեռնած մեծ խաղի անվի արանքը»: Սակայն, ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, թղթակիցը չի պարզաբանել, թե դա ինչ խաղ էր եւ ինչով է Քոչարյանը խանգարել:

Նշելով, որ Քոչարյանը զինվորի կեցվածք ունի, Բերինգը գրել է.

«Ոչ ոք չի կասկածում, որ Քոչարյանը կարո՞ղ է կռվել: Սակայն իրական հարցը այժմ այն է, թե կարող է արդյոք նա ոտքի կանգնեցնել Հայաստանի տնտեսությունը առանց զիջումներ անելու Ղարաբաղի հարցում»: Ըստ թղթակցի, իր հետ զրուցելիս Քոչարյանն ասել է. «Հայերի մեծ մասը, իհարկե, կնախընտրեր վերամիավորումը, բայց մենք հասկանում ենք, որ դա խնդիրներ կհարուցի»: Ըստ Բերինգի, Քոչարյանը ոչ ստանդարտ մոտեցման կողմնակից է եւ գտնում է, որ Ադրբեջանն ու Ղարաբաղը, ըստ երեւույթին, կարող են դաշնություն ձեւավորել իրավահավասարության սկզբունքով: Այս առնչությամբ Բերինգը գրում է. «Դա վատ չէ մի տարածաշրջանում, որը էթնիկական խմբերի մի փունջ է: Բացի այդ, Հայաստանի իշխանությունների աչքի առջեւ է Բոսնիայի օրինակը, որը թերեւս լավագույն տարբերակը չէ»: Անդրադառնալով ԱՄՆ-Հայաստան կապերին Քոչարյանն ասել է. «Մեր քաղաքական ու տնտեսական հարաբերությունները ԱՄՆ-ի հետ դրական ուղով են զարգանում, բայց տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի քաղաքականության առնչությամբ կցանկանայինք, որ նավթային գործոնները չգերիշխեին մյուս հարցերի նկատմամբ»: Վերջում Բերինգը գրում է, որ հանուն ԼՂ-ի հայերը 1988 թվականից ի վեր անասելի զոհաբերությունների են գնացել, «բայց նայելով ապագային նրանք պետք է որոշեն, թե արդյո՞ք պարզ գոյատեւումը բավարար է»:

digitised by A.R.A.R.@

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ

Համատարությունը դեպի... ժողովուրդը

Ազգային ժողովի նախագահ Խոսրով Հարությունյանի Գեղարքունիքի մարզ կատարած այցի մասին «Ազգը» համապատասխան տեղեկատվություն արդեն հաղորդել է: Օգոստոսի 10-ին ԱԺ նախագահը հրավիրել էր խորհրդակցություն ոչ միայն օրենսդիր մարմնի իր գործընկերների, այլեւ կառավարության մի շարք անդամների՝ տարածքային կառավարման նախարար Դավիթ Զադոյանի, գյուղնախարար Վլադիմիր Մովսիսյանի, ֆինանսների առաջին փոխնախարար Արա Ասլիկյանի, այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաների եւ, իհարկե, Գեղարքունիքի մարզպետի մասնակցությամբ, որտեղ հանգամանորեն քննարկվեց վերոհիշյալ այցի ընթացքում 6 տարբեր համայնքների շարքային բնակիչների բարձրացրած 28 հարց: Մի քանիսը նշեմ. համայնքներին հասկացվող դոտացիաների բաշխման եւ տեղական բյուջեի բազայի ձեւավորման խնդիրների հստակեցում, համայնքի բյուջե մուտքագրվող հարկերի հավաքման գործընթացին համայնքների մասնակցության ապահովում, քաղաքաշինության բնագավառում տեղական ինքնակառավարման մարմինների եւ մարզպետարանների միջեւ առաջացող հակասությունների լուծում, բարձրլեռնային բնակավայրերի բնակիչներին տրվող աշխատավարձերի հավելավճարների հաշվարկման ու տրամադրման գործընթացում առկա թերությունների վերացում, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման եւ նոտարական գրասենյակների ծառայությունների դիմաց գանձվող պետական տուրքերը համապատասխան համայնքի բյուջե մուտքագրելու գործում առկա դժվարությունների հաղթահարում, հողի կադաստրային արժեքի որոշման խնդիրներ եւ այլն:

Զգացվում էր, որ այս հարցացանկը (բաժանվեց նաեւ լրագրողներին) նախապես առաքվել էր խորհրդակցությանը մասնակից պաշտոնյաներին: Համենայն դեպս, ԱԺ ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Եղիազարյանը, տեղական ինքնակառավարման հարցերի հանձնաժողովի անդամ Մկրտիչ Գիմիշյանը, արդեն հիշատակված մյուս պաշտոնյաները ներկայացել էին կազմ ու պատրաստ՝ կառավարության համապատասխան որոշումների եւ ԱԺ ընդունած օրենքների անհրաժեշտ փաթեթներով, ինչպես նաեւ իրենց որոշակի կարծիքներով ու առաջարկություններով, որոնք ոչ քիչ դեպքերում հակադիր էին միմյանց: Խորհրդակցությունն իրոք գործնական-աշխատանքային էր: ԱԺ նախագահին ամենից ավելի հետաքրքրում էր, թե արծարծվող խնդիրները, որոնց նա ակնհայտորեն հակված էր լուծում գտնելու, օրենսդրորեն կարգավորվա՞ծ են, եղած օրենքների շրջանակներում դրանց ընթացք տալ հնարավո՞ր է, թե՞ անհրաժեշտ է կատարել օրենսդրական փոփոխություններ կամ ընդունել ենթաօրենսդրական նոր ակտեր: Բոլոր 28 կետերի վերաբերյալ արվեցին անհրաժեշտ եզրակացություններ, նախանշվեցին ժամկետներ՝ մինչեւ տարեվերջ դրանք կառավարության օրենսդրական նախաձեռնության կարգով ԱԺ քննարկմանը ներկայացնելու կամ համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերով կարգավորելու վերաբերյալ:

Գուցե հոգուս մեղք եմ վերցնում, բայց լրագրողի իմ պրակտիկայում սա գոնե առաջին դեպքն է, երբ պետական բարձրագույն պաշտոնյան դեպի «հասարակ ժողովուրդ» հերթապահ այցելությունից հետո ոչ թե անմիջապես մոռանում է տեսածն ու լսածը, այլ փորձում է ամենայն լրջությամբ ընթացք տալ կյանքից, մեր դժվար իրականությունից բխող խնդիրներին: Ի դեպ, խորհրդակցությունում չեղավ մի կետ, որը հարուցեր ներկա պաշտոնյաներից որեւէ մեկի առարկությունը: Բոլոր 28 կետերի վերաբերյալ անվերապահորեն նշում էին, թե «այդպիսի պրոբլեմ կա», ասել է՝ ընդունում էին, որ իրենց համար իրոք «մտածելու բան կա», «լուծում պիտի գտնենք»: Գտեք, ի սեր Աստծո, հենց դրա համար էլ դուք պաշտոնյաներ եք: Ժողովուրդը միայն ուրախ կլինի, եթե իշխանությունները հավասարություն են վերցնում դեպի... իրեն:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԴՐՍՈՒՄ

Միայն թե գործը նարդուն չհասնի

Մոսկվայում հայ դիվանագետներն արդեն քանի ամիս աշխատավարձ չեն ստանում

Ասում են՝ Մոսկվայում Հայաստանի դեսպանության աշխատակիցների սիրած հեռուստասեսսային թեման Ռուսաստանի հանքափորների էկզոտիկ ելույթներն են: Հոգեհարազատ շատ բան կա այդ «համակրելի տղաների» վարքագծում. աշխատավարձ չեն ստանում ու տղամարդու պես ելել են ընդդեմ երկաթգծերի ու պահանջում են համայն Ռուսիո ղեկավարի հրաժարականը: Ճիշտ է, նորաթուխ հայ դիվանագետներն ընդամենը մի քանի ամիս է, որ աշխատավարձ չեն ստանում, բայց մյուս կողմից էլ, ի տարբերություն իրենց տառապյալ բախտակիցների, զրկված են նաեւ տնամերձ հողամաս ունենալու իրավունքից: Անշուշտ խնդիրն այստեղ անհամեմատ բարդ է. հանքափորները ոչինչ չունեն կորցնելու, իսկ եթե մեր հայ դիվանագետները ծպտուն հանեն, իսկույն նրանց ցույց կտան հայրենիքի ճանապարհը կամ կվկայակոչեն Հայաստանի ծանր ֆինանսական իրավիճակը: Իսկ Մոսկվան մնում է Մոսկվա: Թեեւ դա չի խանգարում, ի դեպ, որ նույնիսկ դեսպանատան հարեւան շենքերի բնակիչներն անթաքույց նախանձով նայեն դիվանագիտական համարներով բազմաթիվ շքեղափայլ ավտոմեքենաներին:

Որ հայոց բյուջեն սկար է գաղտնիք չէ: Բայց արդյո՞ք դեսպանության գործունեության արդյունավետությունը համեմատական է նախատեսված ծախսերին, արդյո՞ք աշխատողների քանակական առատությունը վերածվում է որակի. հազիվ թե:

Թերեւս զարմանալի չէ, որ հայ դիվանագետների ինքնահաստատման ճանապարհի գլխավոր գործոններից մեկը ծագումնաբանությունն է, այսինքն հայաստանյան ծագումը: Սա, ինչ խոսք, զորեղ ու օբյեկտիվ փաստարկ է: Ու թերեւս սա է սնում նման անձանց խանդոտ վերաբերմունքը տեղի հայերի նկատմամբ. տեղ տուր նրանց ու որքի կկտրվի Մոսկվայից: Բոլորը գիտեն, որ Մոսկվայում պատրաստված հայեր շատ կան եւ վերոհիշյալ բյուջեի վրա էլ նրանք անհամեմատ էժան կնստեն: Բայց արժե մտածել այդ մասին, մանավանդ որ վտանգավոր ու չարախոսս էլ են այդ մոսկվացի հայերը: Օրինակ, լուրեր են տարածում, թե ամեն ինչը կարելի է ավելի արդյունավետ կատարել պրոֆեսիոնալների փոքր թիմով, եւ անամոթաբար բերում են Բելգիայի ու Լյուքսեմբուրգի դեսպանությունների օրինակը, որտեղ ավելի քիչ մարդ է աշխատում, քան Լազարյան ճեմարանի շենքում, որտեղ տեղավորված է մեր դեսպանությունը: Հո չես արդարանա, թե նրանք մեզանից քյասիբ են:

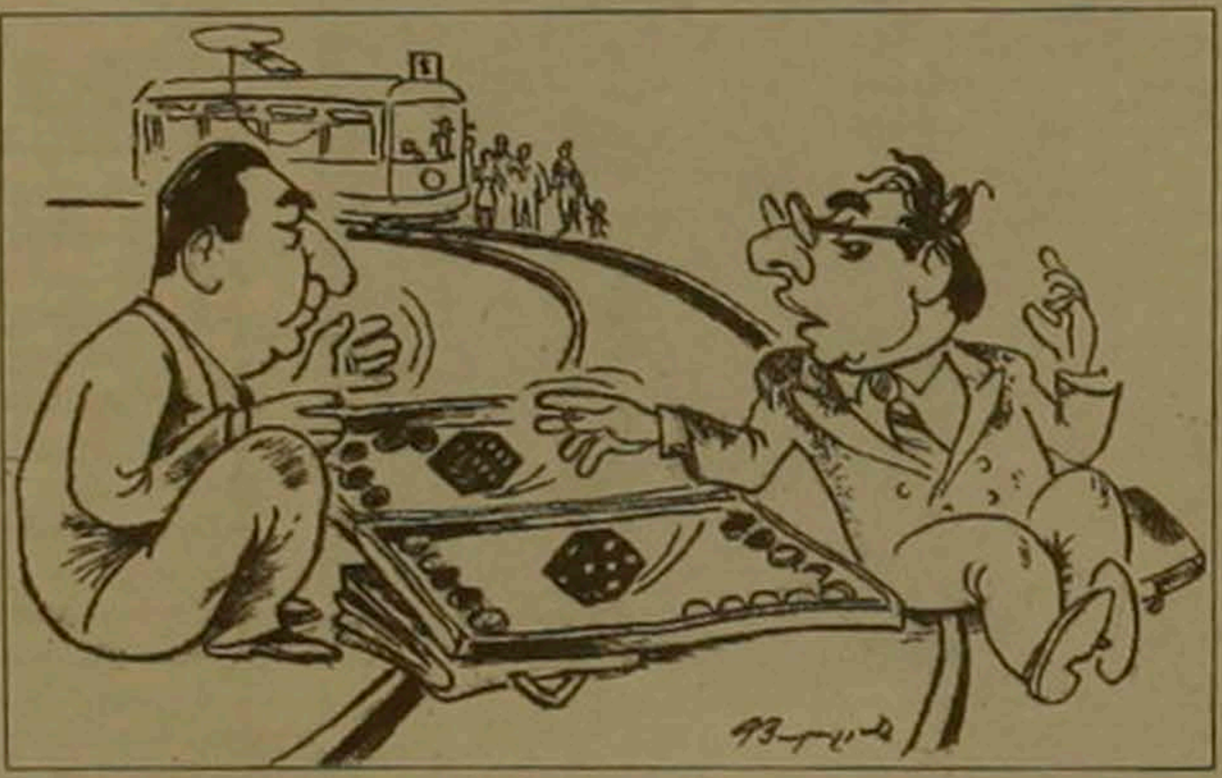

Ահա եւ տեղ ունեն լռելու հայ դեսպանորդները: Բայց եւ միաժամանակ նրանք երազում են այն պայծառ օրվա մասին, երբ իրենք եւս, առանց վախենալու չարամիտ մոսկվահայերից, երջանիկ հնարավորություն կունենան նարդի խաղալու թեկուզեւ տրամվայի ռելսերի վրա, միայն թե զգացնել տան իրենց անապահով վիճակի մասին: Բայց դա գալիքի հարց է, որ միշտ էլ անորոշ է:

Հ. Դ.

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Նոր ծրագիր աղետի գոտում Կիլիկիո կաթողիկոսարանի օժանդակությամբ

Գյումրիի «Անի» թաղամասում գտնվող 9.1-13 անավարտ բնակելի շենքի կառուցումը կֆինանսավորի Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսարանը՝ տրամադրելով 105.852 դոլար «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին: Օգոստոսի 1-ին հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Րաֆֆի Հովհաննիսյանին հասցեագրված ուղերձում Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսը հայտնում է, որ օրերս կփոխանցվի այդ գումարի մեծ մասը՝ 84.874 դոլարը: 4 հարկանի 12 բնակարան ունեցող շենքի կառուցումը սկսվել էր դեռեւս 1989-90 թթ., սակայն ԽՍՀՄ փլուզումից հետո շինարարական աշխատանքները դադարեցվել էին անհրաժեշտ միջոցների բացակայության պատճառով:

Արամ Ա Վեհափառը, որը հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ է, հույս է հայտնել, որ համատեղ ջանքերը կնպաստեն աղետի գոտու շուտափույթ վերականգնմանը: Ընդհանուր առմամբ կաթողիկոսարանը «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին փոխանցել է լիբանանահայ համայնքի կողմից հավաքված 375.000 դոլար: Հատկացումները նպատակային են եղել, քանզի ի սկզբանե համայնքն իր նախապատվությունը տվել էր աղետի գոտու, մասնավորապես Գյումրիի բնակարանային ֆոնդի վերականգնմանը: Փոխանցված գումարը օգտագործվել է այդ քաղաքում 4 բնակելի շենք վերակառուցելու համար, իսկ մնացած 20.981 դոլարը կմիանա մոտ ժամանակներս փոխանցվելիք գումարին:

«Այս առիթով պարտքս կը զգամ հաստատել Ձեր նուիրեալ ծառայութիւնը հայրենիքին՝ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ճամբով: Կ'աղօթենք առ Բարձրեալն Աստուած, որ Ձեզի պարգեւէ առաւել իմաստութիւն ու քաջառողջութիւն, որպէսզի կարենաք նոյն թափով շարունակել Ձեր ծառայութիւնը մեր սիրելի հայրենիքին ու ժողովուրդին», գրում է Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսը:

Շնորհակալություն հայտնելով Արամ Ա Վեհափառին, Րաֆֆի Հովհաննիսյանը գրել է. «Լիահույս եմ, որ մեծ աղետի այս տասնամյակին կկարողանանք իրականացնել մեր համատեղ ծրագիրը ի պարծանս հայրենի երկրի ու ժողովրդի: Ձեր հոգեւոր ուղեցույցով եւ նյութական աջակցությամբ հաջողության պետք է հասցնենք «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի առաքելությունը՝ փոխադարձ եւ բովանդակային գործակցությամբ դարձնելով Հայրենիք-Սփյուռք միակամությունը»:

ԼՈՒՍԻՆԵ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
Հանրային կապերի բաժին

Հյուրանոցների վաճառքը կխթանի Հայաստանի տուրիզմը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Օրերս Լիբանանի եւ Հայաստանի լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության տուրիզմի գծով փոխնախարար Արա Պետրոսյանը, անդրադառնալով Հայաստանում տուրիզմի զարգացման հեռանկարներին, այն կարծիքը հայտնեց, թե «Անի», «Դվին», «Արմենիա» խոշոր հյուրանոցների միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհման հաջող գործարքը (որին ինքը չի կասկածում) Հայաստանի տուրիստական ենթակառուցվածքներում կդառնա տուրիզմի զարգացման ընդհանուր լոկոմոտիվը:

Ինչպես ասացին սեփականաշնորհման նախարարության լրատվական բաժնում, հյուրանոցների սեփականաշնորհումը միջազգային մրցույթով իրականացնելու է «Մերի-Լինչ» արտասահմանյան միջնորդ կազմակերպությունը: Սակայն կազմակերպությունը առայժմ գնորդներ չի գտել:

Հայաստանում տուրիզմի զարգացման գործում փոխնախարարը կարեւորեց նաեւ մասնավոր հյուրանոցների բացումը տեղական ներդնողների կողմից: Երեւանում այժմ արդեն գործում է չորս մասնավոր հյուրանոց: Ըստ Ա. Պետրոսյանի, պետությունը, զբոսաշրջության համար ապահովելով հարկային բարենպաստ դաշտ եւ վարկային ռեսուրսներ, պետք է սատարի տեղական ներդնողներին:

ՔՐԵԱԿԱՆ

Ծեծկռտուք Սեւանում

Նախագահական ընտրություններից հետո կարծես թե մեղմացել էր ներազգային տարանջատումների ազգավնաս երեւույթը, երբ ամառվա այս ամիսներին կրկին գլուխ է սկսել բարձրացնել, այս անգամ հանգստանալու համար Սեւան մեկնածների եւ տեղաբնակների միջեւ: Բախումները առօրյական են դարձել նրանց միջեւ, տարբեր հողի վրա: Դրա ապացույցներից մեկն է օգոստոսի 9-ին Սեւանի «Երեր» ստեղծագործական տանը երեկոյան ժամը 22:30-ին սկսված ծեծկռտուքը, որի ընթացքում տուժել են 3 անձինք, այդ թվում նաեւ դեպքի վայր ժամանած միլիցիայի աշխատակիցներից մեկը: Երեքն էլ մարմնական ծանր վնասվածքներով տեղափոխվել են Սեւանի քաղաքի հիվանդանոց: Մեկին շտապ վիրահատել են, մյուսներին ցույց տվել շտապ օգնություն: Դեպքի կապակցությամբ հարուցվել է քննություն: Ներկայումս Սեւանում արդեն թե հանգստացող շուրջ 30 անձինք ենթարկվում են հարցաքննության:

Տեղի համապատասխան իշխանությունները, նաեւ տեղական հեղինակությունները ամեն ինչ պետք է անեն նման անախորժություններն ու միջադեպերը կանխելու համար: Չէ՞ որ Սեւանը ձգտում ենք վերստին դարձնել հանգստյան, տուրիզմի գոտի:

Մ. ՄԻԿԱՐՅԱՆ

Սպանություն առանց զենքի

ԴԱՎ-ը (դիմադրողականության անկման վարակ) սպանում է դանդաղ, բայց անվրեպ: Ահա թե ինչ սառը հաշվարկ էին արել հանցագործության կազմակերպիչները: Մարդասպանը կին էր... Սպանության զենքը իր իսկ մարմինն: Գեղեցկուհին շատ լավ իմանալով, որ ԴԱՎ-ի վարակ է կրում, հրապուրել եւ սիրո ցանցն էր գցել երեք մեծահարուստ բիզնեսմենների: Զոհերից առաջինը վաղուց արդեն գերեզմանում է, երկրորդը չի հասկացել, թե ինչ կատարվեց իր հետ, եւ միայն երրորդն է գիտակցել դավը եւ հայտնել ոստիկանությանը: Պարզվում է, որ գեղեցկատես հայուհին իր սիրեկանի խորհրդով (ի դեպ, աղջկա հիվանդության սկզբնաղբյուրը վերջինս էր) որոշել է դրամ վաստակել օգտվելով իր հիվանդությունից: Կան մարդիկ, որոնց զենքով բացահայտ սպանելն անհնար է: Նրանք անձեռնմխելի են: Ահա եւ նման անձանց սպանելու համար «գործածվել» է դարի վերջին գլուխգործոցը կենդանի զենքը: Եվ այս տրագիկոմեդիայում գործող անձինք միաժամանակ եւ դահիճներ են, եւ զոհեր...

ԱՆՈՒՇ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ
Լոնդոնից

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրենություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Հղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՎԱՐԿԱԾՆԵՐ

ՀՀ գլխավոր դատախազի սպանությունից հետո

Սկիզբը էջ 1

Ինչպիսի՞ն էր Արամ Կարապետյանը մինչեւ օգոստոսի 6-ը եւ այդ...

Դատախազությունում եւ դրանից դուրս բոլոր նրան ճանաչողները միահամուռ հավաստեցին, որ Արամ Կարապետյանն առողջ, հոգեբանորեն կայուն եւ գործունյա անձ էր, որը երբեք հակված չի եղել անհավասարակշիռ, զգայացունց արարքների, ինչպես օրինակ, պահի տակ ծնված վրեժխնդրությունը։ Նրա ընկերները հիշատակեցին, որ Արամ Կարապետյանը հետաքրքրվում եւ զբաղվում էր արեւելյան ուսմունքներով եւ մարտարվեստով։ Ցանկացած նրան հնարավորություն էր տալիս ինքնակառավարելու սեփական վարքը։ Վերջերս վերադարձել էր ԱՄՆ-ից, ուր բուժել էր սիրտը, ամեն առավոտ մարզվում էր։ Ապրում էր բարեկեցիկ կյանքով, դատախազական գործունեությանը զուգահեռ զբաղվում էր տնտեսական գործունեությամբ՝ արտասահմանյան ընկերությունների հետ համատեղ ձեռնարկումներ։ Զարմանալի սիրում էր դեկորատիվ հազվագյուտ ծառատեսակներ, ուներ անձնական «Դենդրո պարկ», որի գրեթե 40 ծառերը մշակում էր անձամբ՝ հետեւելով յուրաքանչյուրի աճին։ Սիրում էր եւ կապված էր ընտանիքին, երկու երեխաներին էլ կրթության էր տվել Վենետիկում։ Միով բանիվ, կենսասեր եւ բարձր հավակնությունների անձ էր, որն ապրում էր ոչ թե ներկայով, այլ ապագայի լուրջ ծրագրերով, որոնց հիմքերը, սակայն, ներկայում էր դնում։ Գործնական ամուր կապեր ուներ, եւ ինչպես նշեցին նրան ճանաչողները, միշտ լավ հարաբերությունների մեջ էր իշխանությունների հետ։ Ժամանակին ՀՀՇ-ական վերնախավի Էդվարդ Եգորյանի, Կարապետ Ռուբինյանի, Վանո Սիրադեղյանի հետ սկսած տավոր-սանիկային կապերից մինչեւ ընկերական բարեհաճ հարաբերությունները։

Ի՞նչը պետք է դրդեր Արամ Կարապետյանի պես մարդուն դրսեւորել պրոֆեսիոնալ մարդասպանի վարքագիծ եւ ապա իբրեւ կամիկաձե ինքնասպան լինել։ Ինչո՞ւ ենք նշում «մարդասպանի վարքագիծ», որովհետեւ ըստ դատախազության աղբյուրների՝ արձակվել են մի քանի կրակոցներ, որոնցից առաջինը դիպել է Հենրիկ Խաչատրյանի գրասեղանին եւ նրա ետեւում դրված գրապահարանի կողին։ Երկրորդը՝ հանգստյան սենյակի դռանը, եւ միայն երրորդ, ապա չորրորդ կրակոցները ոսկի են եղած եւ ինքնապաշտպանվող գլխավոր դատախազին, որն, ըստ ամենայնի, առաջ է եկել՝ փորձելով կանխել մարդասպանին։ Ընդ որում, երրորդ կրակոցը դիպել է ափին, ապա ուսին, իսկ վերջինը գլխին եւ թոքով դուրս եկել դառնալով մահաբեր։ Միայն սպանությունը կատարելուց եւ դրանում հավաստիանալուց հետո Արամ Կարապետյանն արհեստավարժ ինքնասպանություն է գործել՝ կրակելով բերանի մեջ։ Նրա գրպանում քառածալ վիճակում հայտնաբերվել է աշխատանքից ազատվելու դիմումը։ Այսինքն՝ հիշյալ դիմումը չի էլ դրվել Հենրիկ Խաչատրյանի առջեւ, արդեն դռնից ներս անցնելով Արամ Կարապետյանն իր ծառայողական զենքով կրակել է դեպի գլխավոր դատախազը։

Իսկ այդ դիմումը նա գրել է ընդունարանում եւ վկաների խոսքերով՝ երկճալ վիճակում ձեռքին մտել առանձնասենյակ։ Կարելի է ենթադրել, որ այնտեղ արդեն տեղավորել է գրպանում՝ համոզված լինելով դրա անպիտանելիությանը։ Դիմումի մեջ հստակ ձեւակերպում էր տնտեսական գործունեության անցնելու պատճառով խնդրում եմ ազատել զբաղեցրած պաշտոնից։ Մինչեւ սպանությունն Արամ Կարապետյանը ուրբաթ առավոտյան դատախազության նիստում զեկուցում է ներկայացրել շատ հանգիստ եւ սառնասրտորեն, որը հավանության է արժանացել։ Կառավարության նիստից Հենրիկ Խաչատրյանի վերադառնալուց հետո մտել է նրա մոտ ընդունելության, որը գլխավոր դատախազի ընդունարանում գտնվող Աղասի Չիթչյանի վկայությամբ, 15-20 րոպե է տեւել, դուրս է եկել հուզված, քայլել է միջանցքով, ապա վերադարձել, ըստ ամենայնի ծրագրածն ամեն գնով ավարտելու նպատակադրմամբ սպանել, ապա մեռնել։

Հարակից թյուրիմացություններ

Գլխավոր դատախազի օգնականը վաս ինքնազգացողության պատճառով բացակայել է ընդունարանում եղել է Աղասի Չիթչյանը (Հավաքագրման պ... ընդունելության եւ դիմումների ընդունման վարչության պետ), որը երկրորդ անգամ թույլատրել է Արամ Կարապետյանին անարգել մտնել Հենրիկ Խաչատրյանի առանձնասենյակ։ Թիկնապահները եղել են առաջին հարկում։ Առաջին կրակոցներից հետո Աղասի Չիթչյանը շփոթահար դուրս է նետվել՝ փակելով աշխատասենյակի դուռը «секрет» կոչված փականով, ապա վազել է դատախազի տեղակալ պրն Խառատյանի աշխատասենյակ, որը գտնվում է հարեւանությամբ, այնուհետեւ նրանք սպիտված են եղել կոտրել գլխավոր դատախազի ընդունարանի դուռը ներս մտնելու համար, եւ ամեն ինչ վաղուց ավարտված է եղել, իսկ չէ՞ որ հնարավոր էր միջամտել եւ գուցե կանխել համենայն դեպս, տեսականորեն։

Այս ամենն ի գիտություն պետական բարձր պաշտոնյաների համար, որոնց ուժեր Հայաստանում արդեն վճռական են պաշտպանելու իրենց հանցավոր անցյալն ու ապագան՝ ամեն գնով։

Վերը շարադրվածից միանշանակ է մեկ հանգամանք՝ երբեք մարդ չի մասնակցել սպանությանը, բայց երրորդ ուժը մղել է դրան Արամ Կարապետյանին, ընդ որում՝ խաղաքարտի վրա շատ մեծ եւ մարդասպան դարձած դատախազի համար շատ թանկ բան է եղել, այնքան թանկ, որ հանուն դրա նա զոհել է ոչ միայն Հենրիկ Խաչատրյանի, այլեւ իր կյանքը։ Ովքե՞ր են դրդել Արամ Կարապետյանին այդ քայլերին, եւ ի՞նչ սպառնալիքով, հուսանք կպարզի քննությունը։ Առայժմ դեռ ավարտված չեն բալիստիկ փորձաքննության աշխատանքները։ Դատախազությունից հայտնեցին, թե դրանք հայտնի կդառնան 10 օր անց։ Արամ Կարապետյանի տանը գիշեր-ցերեկ գտնվում են զինվորական դատախազության ներկայացուցիչներ։

Ո՞վ կլինի նոր գլխավոր դատախազ եւ ինչպե՞ս

Հենրիկ Խաչատրյանի սպանությունը լուրջ փորձաքար է Հայաստանում օրինականության վերահաստատման գործում։ Եթե այն դառնա նախկինում կատարված աղմկահարույց սպանությունների բացահայտումը դադարեցնելու պատճառ, ապա շատ կարճ ժամանակից պարզ կլինի ո՞վ է պատվիրատուն։ Հենրիկ Խաչատրյանի թաղման օրն արդեն խոսում էին Վահան Հարությունյանի ինքնասպանության մասին, իսկ Վահան Հարությունյանը բանալին է գրեթե բոլոր հիմնական սպանությունների եւ նախկին իշխանության քրեական գործերի գաղտնարանի։

Այսօր դատախազությունից պաշտոնապես հերքեցին այս վտանգավոր լուրը։ Քննչական խմբի անդամ Արման Հովսեփյանը միանշանակ էր՝ նման բան չկա։ Այսինքն՝ վկան կա, կա նաեւ մամուլով հնչած պատահովագրական նախազգուշացումը, եթե ինքը կենդանի չլինի, ապա դա կլինի միայն բռնությամբ։ Չկա գլխավոր դատախազը։

Ըստ իրազեկ աղբյուրների, այս պաշտոնին հավակնում են 2 թեկնածու՝ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության քննչական վարչության պետ Կարլոս Պետրոսյանը եւ զինվորական դատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանը։ ՀՀ Դաշնակցությունը եւս կարող է առաջադրել իր թեկնածուն կամ պաշտպանել երկուսից որեւէ մեկին։ Արդեն պարզ է, թե իշխանության որ թեւերի ներկայացուցիչներն են Կարլոս Պետրոսյանը եւ Գագիկ Ջհանգիրյանը։ Ռոբերտ Քոչարյանը պետք է ընտրություն կատարի։

ԿԱՆԱԴԱ

Ցեղասպանության ուսումնասիրությունների հատուկ հիմնադրամ Զորյան ինստիտուտում

Տորոնտոյից Կարինա Վանիցյանը փաքսով տեղեկացնում է, որ Կանադայում գործող Զորյան ինստիտուտը հատուկ հիմնադրամ է ստեղծել խթանելու միջազգային ճանաչման արժանացած պրոֆ. Վահագն Տատրյանի հետազոտությունները ու դրանց հրատարակման աշխատանքները։ Հիմնադրամը ստեղծվել է ի հիշատակ պրոֆ. Տատրյանի ավագ եղբոր՝ Վահեի, որը 92 տարեկան հասակում սրտի կաթվածից սրտի կաթվածից վախճանվել է հուլիսի 11-ին։

Լինելով Ցեղասպանությունը վերապրողներից, նա մինչեւ իր կյանքի վերջը մեծապես քաջալերել է եղբոր ջանքերն ու ուսումնասիրությունները եւ նպաստել դրանց՝ դառնալով ոգեշնչման անզուգական ու անսպառ աղբյուր։ Հիմնադրամի ստեղծումից հետո Զորյան ինստիտուտի առաջին կարեւոր գործը եղել է կազմակերպել Yale Journal of International Law պարբերականի 1918-ի ամառվա համարում տպագրված Վահագն Տատրյանի «Հայկական ցեղասպանության եւ հրեական ողջակիզման պատմական եւ իրավական փոխադարձ կապերը։ Անպատժելիությունից մինչեւ արդար հատուցում» հոդվածի վերատպությունն առանձին գրքույկով։ Այդ հոդվածը «մեծ հաջողություն գտած խորը իրադարձություն» են համարում «Եյլ» հանդեսի աշխատակազմի անդամները, որոնց հավաստիացումներով, գնորդների պահանջքն այնքան մեծ է եղել, որ պատասխանատուները ստիպված 500 հավելյալ օրինակներ են թողարկել այդ համարից։ Աննախադեպ իրադարձություն պարբերականի համար։

Զորյան ինստիտուտի հրատարակած առանձին գրքույկներից 2.500 օրինակներ ուղարկվելու են միջազգային իրավունքի եւ օրենքի ականավոր մասնագետներին, Ողջակիզումը, Ցեղասպանության եւ Մերձավոր ու Միջին Արեւելքի պատմությունն ուսումնասիրողներին, ինչպես նաեւ ամերիկացի, կանադացի, ավստրալացի եւ եվրոպացի մի շարք ճանաչված օրենսդիրների։ Հ. Ծ.

«Յուրաքանչյուր հասարակական կազմակերպություն ձգտում է ստեղծել կոմերիտմիության շրջկոմի պես մի բան»

Անցած կիրակի Վանաձորի «Արալեզ» կենտրոնում տեղի ունեցավ սեմինար՝ TASIC ծրագրի կողմից ֆինանսավորվող «Հայաստանի Հանրապետության շրջաններում Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի (ՀՔԱ) տեղական ցանցերի ստեղծումը» ծրագրի շրջանակներում։ Սեմինարի թեմաներն էին «Ոչ կառավարական կազմակերպությունների դերը միջազգային հանրության կյանքում» եւ «Տեղական իշխանություններ հետ քաղաքացիների երկխոսության մեխանիզմներն ու միջոցները»։

ՀՔԱ հանրապետական կազմակերպության համակարգող Անահիտ Բայանդուրի եւ Վանաձորի գրասենյակի ղեկավար Արթուր Սաքունցի խոսքից հետո զեկուցումով հանդես եկան ՀՔԱ Մեծ Բրիտանիայի ներկայացուցիչ Գեւեն Քլինը, Հոլանդիայի ներկայացուցիչ, եկեղեցական միջազգային խորհրդի անդամ Մարտեն վան Հարթենը, Վանաձորի կանանց հասարակական, երիտասարդական այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ եւ անդամներ։

Արտասահմանյան հյուրերը ներկայացրին իրենց եւ եվրոպայի այլ երկրներում հասարակական կազմակերպությունների դերը, պետական կարեւորագույն հիմնահարցերի լուծման գործում իշխանությունների հետ կառուցվելիք փոխհարաբերությունների արդյունավետ մեխանիզմները եւ այլն։

Հետաքրքրական էր, որ ՀՔԱ արցախյան գրասենյակի ջանքերով վերջերս ադրբեջանցիներն ազատ են արձակել 6 մեծահասակ պատանու եւ 1 տարեկան երեխայի։ Արտասահմանցիները նշեցին, որ իրենց երկրներում նախարարների կաբինետի շուրջ 20 տոկոսը կանայք են, իսկ Հոլանդիայում 20 անդամներից 6-ը կին է։ Սեմինարին մասնակցող կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, լրագրողները քննարկեցին Վանաձորում առկա հիմնահարցերը, իշխանության հետ համագործակցության տարբերակները։

«Մենք աշխատում ենք «ոչ թե ընդդեմ, այլ հանուն» սկզբունքով, ասաց Ա. Բայանդուրը, իսկ ՀՔԱ համակարգող Նելլի Ալելովան այն միտքն արտահայտեց, որ եւ Երեւանում, եւ ամենուր յուրաքանչյուր հասարակական կազմակերպություն ձգտում է նախաձեռնությունն իր ձեռքը վերցնել եւ ստեղծել կոմերիտմիության շրջկոմի պես մի բան, որը խանգարում է համատեղ ծրագրերի իրականացմանը։

Վանաձորի քաղաքապետ Անդրանիկ Հարությունյանը կարեւորելով հասարակական կազմակերպություններին աջակցելու անհրաժեշտությունը, նշեց, որ նրանք պետք է միջնորդ հանդիսանան ժողովրդի եւ իշխանությունների միջեւ։

ՊՈՂՈՍ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ,
Վանաձոր

Որոշ մանրամասներ ոչ պաշտոնական աղբյուրից

Կիրակի օրը Հենրիկ Խաչատրյանի որդին, որը վերջերս է նշանակվել ռազմական ոստիկանության Երեւանի ռազմական պարեկի օգնական, այցելել է հոր աշխատասենյակ, որպեսզի հավաքի անձնական իրերն ու բազմաթիվ գրքերը։ Այդ արարողությանը մասնակցածներից մեկը պատմեց, որ երկու գնդակ դիպել է գլխավոր դատախազի աշխատասեղանի ետեւում գտնվող գրապահարանին։ Աշխատասենյակում քաշքշուքի ու կռվի հետքեր էին երեւում։ Ամենայն հավանականությամբ գլխավոր դատախազը փորձել է բռնել կրակողի ատրճանակի փողից։ Արամ Կարապետյանը սկզբից կրակել է Հենրիկ Խաչատրյանի ձեռքին, այնուհետեւ գլխավոր դատախազը, չգիտես ինչու, մոտեցել է աշխատասենյակի դռանը, ուր նրան հասել է գնդակը, դիպչելով ծոծրակին։ Ձեռքին զրիչ է եղել։ Ողբերգությունից մեկ օր առաջ գլխավոր դատախազի օգնականին հիվանդության պատճառով տուն են ուղարկում։ Փոխարինող օգնականը ոչ միայն Արամ Կարապետյանին թույլ է տվել երկրորդ անգամ մտնել Հենրիկ Խաչատրյանի աշխատասենյակ՝ գործից ազատվելու դիմումը ձեռքին, այլեւ, լսելով կրակոցները, փակել է դուռը, որպեսզի կրակողը չկարողանա փախչել, եւ վազել է կանչելու գլխավոր դատախազի տեղակալ Ժիրայր Խառատյանին՝ դիմացը գտնվող աշխատասենյակից։ Հավանաբար այդ ժամանակ Արամ Կարապետյանն ինքնասպանություն է գործում՝ կրակելով բերանին։ Ներքին գործնախարարության հաղորդագրության մեջ նշված է, որ նախկին տրանսպորտային դատախազի ատրճանակի համարը եղել է Գ-2600։ Դա պատահական չէ. Արամ Կարապետյանը սիրում էր նման բաներ։ Ձ. Պ.

«Մակարով» ատրճանակ

9 մմ տրամաչափի «Մակարով» ատրճանակը (ռուսերեն հապավումը՝ «ПМ») հարձակման ու պաշտպանության անձնական հրազեն է, որը նախատեսված է կարճ տարածությունից հակառակորդին խոցելու համար։ Ատրճանակի կրակոցն առավել արդյունավետ է մինչեւ 50 մ տարածությունը։ Գնդակի ոչնչացնող ուժը պահպանվում է մինչեւ 250 մ։ Հրաձգությունն ատրճանակից իրականացվում է հատ-հատ կրակոցներով։ Մարտական արագաձգությունը րոպեում 30 կրակոց է։ Ատրճանակի քաշը՝ լցավորված 8-հատանոց փամփշտակալով, 810 գրամ է։

«ՊՄ» ատրճանակը 1951 թ. ստեղծել է խորհրդային զինագործ, ավտոմատ հրազենի կոնստրուկտոր Նիկոլայ Մակարովը (1914-88)։ Ինչպես նշվում է հրաձգային գործի հրահանգում, ատրճանակը պարզ է կառուցվածքով ու գործածմամբ, փոքրաչափ է, հարմար է կրակելիս եւ միշտ պատրաստ է գործածության։ Ատրճանակն ինքնալից զենք է, քանի որ վերալիցքավորումը հրաձգության ընթացքում կատարվում է ավտոմատ կերպով։ Փամփուշտի քաշը 10 գրամ է, գնդակինը՝ 6,1 գրամ։ Գնդակի սկզբնական արագությունը վայրկյանում 315 մետր է։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՍՈՒՅԹՆԵՐ

Նիկողայոս Ադոնցը՝ ազգի, հավատի, կրոնի ու եկեղեցու մասին

Նիկողայոս Ադոնցը (1871-1942) 20-րդ դարի հայագիտության ամենաերեւելի դեմքերից է, թերեւս ամենաականավորը: Ն. Ադոնցը թողել է բազմաբնույթ ու բազմաժանր գիտական ժառանգություն: Նա հավասարապես մեծ ու անկրկնելի էր ինչպես պատմագիտության, այնպես էլ բանասիրության, լեզվաբանության, աստվածաբանության ասպարեզներում: Կովկասագիտության ու բյուզանդագիտության բնագավառներում միջազգային չափանիշներով, անկասկած, մեծություն էր: Հայագիտության ոսկե ֆոնդի մնայուն արժեքներից են նրա «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում», «Դիոնիսիոս Թրակացին եւ հայ մեկնիչները», «Սամուել Հայը բուղարների թագավոր», «Բագրատունյաց փառքը» եւ այլ մենագրություններ:

Այսու ընթերցողներին ենք ներկայացնում Ն. Ադոնցի որոշ ասույթներ, բնութագրումներ, բնորոշումներ՝ քաղված նրա հրապարակախոսական բնույթի երկասիրությունների էջերից: Զարմանալիորեն նոր, թարմ եւ մերօրյա են շուրջ 80-90 տարի առաջ հայ իրականության թելադրանքով արտահայտված այդ մտածումներից շատերը: Միեւնույն ժամանակ դրանք հնարավորություն են տալիս գաղափար կազմելու մեծ հայագետի ընկալումների ու խոհերի, հայ ժողովրդի ճակատագրի վերաբերյալ նրա մտահոգությունների մասին:

ՊԵՏՐՈՍ Հ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ազգ եւ ազգություն

Մի ազգ եթե գոյություն ունի եւ պիտի ունենա, նրա համար է, որ քաղաքակրթության պատմության մեջ իր սեփական էջը գրավե:

Յուրաքանչյուր ազգի սուրբ սկզբունքն ու վսեմ ձգտումը պետք է լինի մշակել ազգային անհատականություն:

Ազգությունները պատմության մեջ հավետ հիշատակ են թողնում իրենց անհատականությամբ, այն հատկությունների միահամուռությամբ, որոնցով մի ազգ տարբերվում է մյուսներից:

Կարգն ու կանոնն առաջին պայմանն է որեւէ հաստատության, ինչպես նաեւ ազգային առաջադիմության:

Ազգությունն անհատի զարգացմանը տալիս է պատշաճ ու նպաստավոր պայմաններ:

Քաղաքական գործն ազգային գետնի վրա հնարավոր է միմիայն քաղաքական անկախության պայմանով եւ նրա շրջանակում:

Խորապես ազգային կարող է լինել միայն քաղաքական ազատությամբ:

Կուսակցությունները քաղաքականապես ազատ ազգերի համար են:

Քաջերի սահմանը զենքը չէ միայն, ինչպես ասված է, այլ եւ այն հոգեկան ու ազգային մղումը, որ տանում է դեպի զենք:

Մեր ժողովրդի զավակները ջարդվեցան անոր համար, որ գերադասեցին ազգորեն ապրել իբրեւ հայ եւ ոչ թե իբրեւ ստրուկ:

Հերոսն այն է, որ կարհամարհե մահը հանուն որեւիցե բարձր գաղափարի:

Մեր ապրիլյան նահատակները կերթան միանալու հայոց պատմության մյուս անհամար զոհերուն, որոնք իրենց արյունը տվին պահպանելու համար ազգությունը եւ անոր քաղաքակրթությունը:

Հայոց դատը հայի համար հավատ է, անընկճելի հավատ:

Հայոց դատը ծանրանում է ընդհանրության խղճի վրա որպես չվճարված պարտամուրհակ:

Գրականության հիմը լեզուն է, այն հաղթ խարիսխը, որի վրա կանգնում է ազգության բարդ շենքը:

Մովսես Խորենացին հայ անցյալ մտքի եւ հորիզոնի ամենափայլուն աստղն է: Պատմահայրը բազմերանգ եւ բազմորակ ճոխություն է: Նա հայ ազգային առաջին գաղափարախոսն է:

Տրտունջն ու բողոքը արժան երեւույթներ են, որոնք դարձան մեզանում մի զարդարուն լաթ սքողելու մեր սեփական անկարողությունը եւ նետելու ուրիշների վերա պատասխանատվության ծանրությունը:

Հավատ, կրոն ու եկեղեցի

Հավատը հոգու կենտրոնական զորությունն է:

Կատարյալը նա է, որի գործերի եւ հավատի մեջ ներքին ներդաշնակություն կա:

Հավատը մարդու անկապտելի հատկություններից է, որ բնավ չի ոչնչանում այս կամ այն հավատալիքների խախտումով ու անկումով:

Հավատալիքները ժամանակի եւ տեղի պայմանների ծնունդ են եւ ուրեմն միշտ փոփոխության եւ անկայունության ենթակա:

Գիտությունը անհաշտելի չէ հավատի հետ:

Ինչպես գիտությունն ուժ է ստանում հավատից, այնպես էլ իր նվաճումներով բովանդակություն եւ կենդանություն է ընծայում հավատին:

Գիտությունից սնունդ առնող հավատը մի տեսակ ինտելեկտուալ, մտավոր հավատ է:

Հավատն իր իսկական սահմաններում թշնամի չէ գիտության, ընդհակառակը, նրա համար մի գաղտնի նեցուկ է, մի բարձրադեմ փարոս, որ աղոտ նշույլով լուսավորում է նրա հեռավոր ուղին:

Դրական գիտության հիմը փորձնական իմացությունն է, իսկ սա սահմանափակ է, որովհետեւ ընդգրկում է միայն տեսանելի աշխարհը, եւ հետ է կասում անսահմանության եւ անհունության առաջ, տեղի տալով բնազանցական մտածական իրողության:

Գիտության մեջ երբեմն շատ կարծեցյալ ճշմարտությունները հերքվում են, բայց սրանով գիտության հարգը չէ աղոտանում:

Գիտության խոշոր հաղթանակները տիեզերական ձգողությունից մինչեւ հարաճուն հառաջադիմության գաղափարը լոկ հիպոթեզներ են, այսինքն՝ հանգչում են հավատի վրա:

Համոզմունք ենք անվանում այն եղվածները (= է դրություններ - Պ. Հ.) կամ հաստատությունները, որոնք դեռ բացահայտ ու ակներեւ ճշմարտություններ չեն, այլ ենթադրում են հայտնի չափով հավատ: Կարելի է համոզված լինել, օրինակ, որ սոցիալիզմը տանում է դեպի երանություն, առանց կարողանալու ապացուցել եւ ընդհակառակը, հնարավոր են դեպքեր, երբ պերճախոս ապացույցները տակավին ստեր են մարդկանց համոզելու:

Համոզմունքը մոտ է ավելի անապացույց հավատի, քան զուտ ճշմարտության:

Ճշմարտություն ասածդ, մանավանդ ընկերական-հասարակական աշխարհում, լոկ ինչ-ինչ երեւույթների հարաբերություն է:

Կրոնական զգացմունքը, ինչպես ամեն մի զգացմունք, ուրեմն լոկ իբրեւ հոգեկան գործողություն, նույնն է բոլոր կրոններում, այլ է նրա արտահայտությունը:

Կրոնական խիղճը պայմանավորված է զգացմունքի երեւմամբ: Նա կապ ունի առավելապես նրա արտահայտության եղանակի նշանների եւ ձեւերի ու սովորությունների հետ, ինչով զանազանվում են եկեղեցիները:

Բեկանել կրոնական զգացմունքը, իսկապես ճշմարիտ կրոնական խիղճ ունեցող մարդու համար համազոր է համոզմունքը փոխելուն եւ նույնչափ ծանր է, որչափ դավաճանությունը բարոյական մարդու համար:

Աստվածուրացությունը ոչ թե միայն բարոյական լքումի նշան է, այլեւ ինքնակոծության վատթար տեսակը:

Անկումն սկսվում է այնտեղ, երբ մարդիկ ընդունելով հանդերձ որեւէ սկզբունքի ճշմարտություն, գործով շեղվում են նրանից:

Ի՞նչ է աստվածությունը, եթե ոչ մարդկության վեհաշունչ երազների հայտնություն, եւ ի՞նչ է պատմությունը, եթե ոչ նորանոր աստվածությանց որոնումներ, նորանոր բարձունքի տենչանք:

Լուսավորչի գահին արժանանալ եզակի ու անանց փառք է եւ տենչանքի վերջակետ ամեն մի եկեղեցականի համար:

Մեր իրականությունում հայերի անհատականության ու ինքնուրույնության պատկերը հանդիսանում է նշանակորեն sensu simbolico, հայոց եկեղեցին:

Եկեղեցին վարելու եւ նրա շահերը պաշտպանելու մեծագույն արվեստն այն բարձր կարողությունն է, այն խոհական աչալրջությունը, որ բռնության եւ դիմադրության տեղիք չէ տալիս, պահելով եկեղեցին իր իրավունքի եւ պարտականության սահմանների մեջ:

Մեր եկեղեցին մեզ համար այն չէ, ինչ ուրիշների եկեղեցին իրենց համար: Հայոց եկեղեցին եւ ժողովուրդն անջատ գաղափարներ չեն, այլ մի մարմին, մի եւ նույն:

Հայոց եկեղեցին մեր ժողովրդի գոյության խարիսխն է եղել:

Ս. Էջմիածինը քարից կառուցված մեծ Ավետարան է:

Անջատվել Էջմիածնից, տհասության վկայական է, այն կտանի մինչեւ մեղք:

ԿՐԹԱԿԱՆ

Սփյուռք-հայրենիք. Նախընտրությո՞ւն, թե՞ համագործակցություն

Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտում բացվել է «Սփյուռք» գիտաուսումնական կենտրոն՝ բանասիրության դոկտոր, պրոֆեսոր Սուրեն Դանիելյանի տնօրենությամբ: Նա լուսաբանում է կենտրոնի նպատակն ու խնդիրները:

– Ըստ էության կենտրոնը ստեղծվել է 2-3 տարի առաջ ինստիտուտի խորհրդի որոշումով: Հիմնական նպատակը սփյուռքի եւ հայրենիքի հայագետ ուսուցիչների գիտաուսումնական գործունեությունն է, Հայաստան-սփյուռք կապի ամրապնդումը, այն ավելի գործնական հողի վրա տեսնելու, ինչպես նաեւ սփյուռքահայ գրական, մշակութային ընթացքների ճանաչումն ու յուրացումը: Գաղտնիք չէ, որ Հայաստանի եւ ԼՂՀ լեզվի ու գրականության ուսուցիչները, մեղմ ասած, վատ գիտեն արեւմտահայերեն, արեւմտահայ եւ սփյուռքահայ գրականությունը, ընդհանրապես պատմական Հայաստանի պատմությունը եւ աշխարհագրությունը: Դպրոցում աշակերտները չեն ստանում բավարար ճանաչողական գիտելիքներ: Եվ մեր նպատակն է կազմակերպել դասընթացներ, որտեղ ուսուցիչները կվերապատրաստվեն եւ առարկան իմացած կմտնեն դասասենյակ:

– Դպրոցներում եւ բուհերում արեւմտահայ գրականության ուսուցման անհրաժեշտ մակարդակ չկա՞ այսօր:

– Այո, չկա: Ու մեղավորը ուսուցիչը չէ, 25 տարվա բուհական մանկավարժական իմ փորձը ցույց է տալիս, որ ուսումնական աշխատանքների կազմակերպման գործում կան մեծ ու բազմաթիվ բացթողումներ եւ ցավ է, որ այսօր փորձ չի արվում շտկելու: Միայն մի օրինակ. հայոց լեզվի եւ գրականության վաղվա ուսուցիչն ինստիտուտում միայն վերջերս է սկսել անցնել արեւմտահայերեն, այն էլ՝ 20 ժամ, մինչդեռ, եթե չեմ սխալվում, մոտ 500 ժամ է հատկացված ժամանակակից հայոց լեզվին, սակայն այդ անվան տակ դասախոսները ջանասիրաբար սովորեցնում են միայն արեւելահայ գրական լեզուն:

– Գուցե մասնագետների պակա՞սն է պատճառը.

– Չեմ կարծում, դա կազմակերպական հարց է, որի պատասխանատուները մեր նախարարությունն ու ՀՀ ԳԱԱ լեզվի ինստիտուտն են: Կարծում եմ, ունենք բավարար թվով լավ մասնագետներ, պարզապես վերաբերմունքն է այլ...

– Իսկ գրականության դրվա՞ծքը:

– Դասական գրականությունն անցնում են միասնական ձեւով, արեւմտահայ եւ արեւելահայ գրողները ներկայանում են փոխնիփոխ, գուցե դա լավ է մեկ ազգ եւ մեկ գրականություն տեսակետից, բայց մասնագիտական յուրացումը բավարար լինել չի կարող, քանի որ արեւմտահայ գրականության գեղագիտական առաջադրությունները պահանջում են այլ խոսք եւ մոտեցում: Նույնը վերաբերում է սփյուռքահայ եւ խորհրդահայ գրական դասընթացներին: Երեւանի պետական համալսարանում անցնում են մեկ առարկայի շրջանակներում, իսկ մանկավարժականում՝ առանձին դասընթացներով: Արդյունավետությունն, իհարկե, բարձր է, երբ արեւմտահայ գրականությունն առանձին դասընթաց է դառնում: Լավագույն օրինակը Գեւորգյան ճեմարանն է, որի սաներն արեւմտահայ գրական արժեքներն ուսումնասիրում են երկու տարի շարունակ:

– Հակասությո՞ւն կա երկու գրականությունների միջեւ:

– Կա ոչ թե գրականությունների, այլ դրանք յուրացնելու մեր գիտակցության եւ մեր նպատակախույս ծիգերի միջեւ: «Սփյուռք» գիտական կենտրոնը կոչված է համակարգելու հայրենիք-սփյուռք կապերը գրամշակութային դաշտում: Ի դեպ, մեր աշխատանքում գոյություն ունի երկրորդ ոլորտ՝ ծրագրում ենք որոշ հիմնադրամների աջակցությամբ կազմակերպել սփյուռքահայ ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացներ: Հարկ է, որ սփյուռքի ուսուցիչը զինված լինի բարձր գիտելիքներով եւ հավասարապես տիրապետի ինչպես արեւելահայ, այնպես էլ արեւմտահայ գրականությանը:

– Գրականության դասավանդման արդյունավետության հիմքում կարեւորեցիք առանձին դասընթացները, իսկ ինչպե՞ս եք նայում արեւմտահայ գրող, արեւելահայ գրող հասկացություններին, մի՞թե մեկ ազգ, մեկ լեզու, մեկ գրականություն չէ:

– Այո՛, առանձին, եւ հենց պետական բուհերում մասնագիտության բավարար տիրապետության համար: Բոլորս գիտենք, որ արեւելահայ գրականությունը ձեւավորվել է ռուս գրականության բարերար ազդեցության ներքո եւ զարգացման հիմնական ուղղություններն էլ համապատասխանում են այդ ազդեցությանը թե՛ 19-րդ, եւ 20-րդ դարերում, մինչեւ մեր օրերը: Կարելի է խոսել ընդհանրապես գրական միասնական մեկ դաշտի տիրապետության մասին: Ռուսական գրականության ազդեցությունը միշտ դիտվել է դրական երեւույթ, զարգացման հզոր ազդակ, ինչը այսօր էլ կողմնորոշել է եւ կողմնորոշում է արեւելահայ, խորհրդահայ եւ մերօրյա հայաստանյան գրականությանը:

– Կարո՞ղ ենք ասել, որ արեւելահայ եւ արեւմտահայ գրականությունները նյութերի առումով շփման եզրեր ունեն:

– Ունեն, անշուշտ, բայց այնքան, որքան ազգային հետաքրքրությունների միասնական շրջանակն է, այն «տուրքի» իմաստով, որ տրվում է մոտ անցյալի պատմության կողմնակալ, կամ անկողմնակալ իմաստավորման առումով, որքան համամարդկային հուզական թեմաներն են, եւ ոչ ավելին: Արեւմտահայ գրականությունը բոլորովին ուրիշ գեղագիտական կատեգորիա է, նրա սնուցման իրական աղբյուրները իսկապես արեւմտյան են, ձեւված մասնավորապես ֆրանսիական գեղագիտական ընկալումների վրա: Այժմ չգիտեմ, վաղվա ուսուցչի համար ո՞րն է նպատակահարմար, նախընտրելի՝ մեկ դպրոցի, ավազանի ամբողջական յուրացումը բուհում եւ մատուցումը դպրոցում, թե՞ գրողների ճանաչողության ժամանակագրական սկզբունքը, որ ավանդական է դարձել մեր կրթական համակարգում: Թող սա չթվա միայն գրականագիտական խնդիր, այլ առաջին հերթին՝ կրթական հիմնահարց հայ գրականության ուսուցիչների եւ ուսանողության համար:

– Ի վերջո, չե՞ն միահյուսվելու լեզվական ճյուղերը եւ արդյունքում լինի հյութեղ նոր խոսք:

– Ասված չանի, այդպիսի փորձեր եղել են անցյալում (շնորհալիներից հիշենք Վ. Փափազյանին, Գ. Մահարուն, Գ. Սեւանին), բայց բարեբախտաբար անհաջող: Երկու գրական հայերենները ինքնուրույն արժեքներ են, ինչպես նաեւ նրանց գրական արտահայտությունները:

–Մայիս-հունիս ամիսներին գտնվում էիք ԱՄՆ-ում, ի՞նչ առաքելությամբ եւ ի՞նչ տվեցին հանդիպումները:

–Դետրոյթ, Նյու Յորք, Լոս Անջելես քաղաքների պոլսահայ մշակութային կազմակերպությունների հրավերով մասնակցեցի «Մարմարա» օրաթերթի 30 տարվա խմբագիր, արձակագիր, թատերագետ Ռոբեր Հատտեճյանին նվիրված հանդիսություններին: Դրա «առարկայական» հիմքերն էին՝ Պոլսում տպված մեր մենագրությունը գրողի կյանքի եւ ստեղծագործության մասին, Ռ. Հատտեճյանի «Հուշատետր» ընտրանու հրատարակությունը Ս. Էջմիածնում, Գարեգին Առաջին Ամենայն հայոց կաթողիկոսի բարեհաճ կարգադրությամբ եւ օրհնանքով, «Առաստաղը» վեպի երկրորդ տպագրությունը, վերջապես այն անհուն սերը, որ նա վայելում է ԱՄՆ-ում ապրող հայրենակիցների շրջանում: Առիթը օգտագործեցի ծանոթանալու ամերիկյան հայկական դպրոցների ազգային-կրթական խնդիրներին, ուսումնական ծրագրերին, դասագրքերին, այցելեցի բազմաթիվ վարժարաններ:

– Կրթական ծրագրերով եղել եք նաեւ Թուրքիայի, Արգենտինայի, Ֆրանսիայի հայկական համայնքներում, ի՞նչ կասեիք տեղի ուսուցիչների մասնագիտական պատրաստվածության մասին:

– Դժվարին խնդրի առջեւ են կանգնած սփյուռքի ավելի քան 160 վարժարանները, որտեղ դիմորոշը հայերենի խնդիրն է, որտեղ եւ ուսուցիչը, եւ երեխան, ցավոք, տարեցտարի հեռանում են մայրենի ավազանից, ինչը մեզ չմտահոգել չի կարող: Այս առումով շահեկան էր Ֆրանսիական Նիս քաղաքում երկու տարի առաջ գումարված սփյուռքահայ վարժարանների Ա համագումարը, որն իր առջեւ դրեց համահայկական կրթական գործունեության համակարգման հիմնախնդիրներ:

Զրույցը վարեց
ԳՈՀԱՐ ԱՐՍԱԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Էրվե Լը Բրա. «Գերբնակեցվածությունն առասպել է»

Արդեն 17-րդ դարում անգլիացի մաթեմատիկոս Ուիլյամ Փեթին, որին Մարքսը համարում էր քաղաքատնտեսության նախակարապետը, հաշվարկել էր, որ 360 տարին մեկ աշխարհի բնակչությունը կրկնապատկվում է, եւ որ 2000 տարի այդ տեմպերի պահպանման դեպքում մոլորակի բնակչությունը կհասնի 12 միլիարդի: Այդ սահմանային թվակազմն իր կհանգեցնի աշխարհի կործանմանը: 1798 թ. անգլիացի տնտեսագետ եւ աստվածաբան Թոմաս Ռոբերտ Մալթուսը իր «Ազգաբնակչության տեսության փորձ» աշխատության մեջ պնդում էր, թե լայն զանգվածների չքավորության գլխավոր պատճառն ազգաբնակչության արագ աճն է, կոչ անելով սահմանափակել աշխարհի բնակչության թվակազմը: Ժամանակակից ժողովրդագիրները եւս չեն կարողանում ձերբազատվել այն կանխադրույթից, թե մի օր երկրագնդի բնակչությունը կհասնի իր առավելագույն սահմանագծին, եւ այդ ժամանակ կգա աշխարհի վերջը: Վերածննդի ժամանակաշրջանում ծնունդ առած այս գաղափարը գիտնականները փորձում են հաստատել թվերով, որոնք երբեմն անհիմն են եւ մտացածին: Ներկայումս մալթուսականության հետեւորդներ են ամերիկացի տնտեսագետներ Պոլ Էռլիխը՝ «Ժողովրդագրական ռումբ» գրքի հեղինակը, Լեսթեր Բրաունը եւ ուրիշներ: Ժողովրդագիրների հորինած «սահմանային ազգաբնակչություն» արտահայտությունը ՄԱԿ-ի ազգաբնակչության ֆոնդը բնութագրում է հետեւյալ կերպ. «Դա մարդկանց այն թվակազմն է, որը կարող է գոյատեւել, ապագայում անդառնալիորեն չվնասելով մոլորակի վրա մարդկանց կյանքի գոյությանը»: Ֆրանսիայի Գիտական հետազոտությունների ազգային կենտրոնի պատմական ժողովրդագրության լաբորատորիայի տնօրեն Էրվե Լը Բրան մերժում է այս չարագույժ կանխատեսումները եւ իր «Մոլորակի սահմանները» գրքում պնդում է, որ «գերբնակեցվածությունը մանրակրկիտ սարքված առասպել է»: Մասնավորապես այդ մասին է «Պուեն» հանդեսի թղթակցին նրա տված հարցազրույցը, որը ներկայացնում ենք որոշ կրճատումներով:

– «Սահմանային ազգաբնակչության» հարցը հիմնավո՞րկ է արդյոք:

– Այստեղ կարելի է մեջբերել երեք Մալթուսների առակը: Քարի դարում Մալթուսը մեկ մարդու համար անհրաժեշտ կհամարեր 10 քկմ տարածք: Ավելի մեծ խտության դեպքում չէին բավականացնի որսը, հատապտուղները եւ արմատիքները: Մի քանի հազարամյակ անց՝ քոչվոր անասնապահների ժամանակաշրջանում նա 2-5 բնակչին կհատկացներ 1 քկմ տարածք: Հակառակ դեպքում արոտավայրերը չէին բավականացնի: Վերջապես դասական Եվրոպայի գյուղական բնակչության համար Մալթուսը 100 բնակչին կհատկացներ 1 քկմ: Երեք դեպքերում էլ նա սխալված չէր լինի, բայց ամեն անգամ անտեսած կլիներ մարդկային հասարակության տեխնիկական զարգացման կարողությունները: «Սահմանային բնակչություն» հասկացությունը կարող է ճիշտ լինել միայն տվյալ վայրի, տվյալ պահի եւ տվյալ տեխնոլոգիայի պայմաններում:

– Այսօր մալթուսականներից ոմանք կենդանիների վարքագիծն են վկայակոչում երկրագնդի տարողունակությունը սահմանելու նպատակով:

– Մենք ոչ առնետներ ենք, ոչ էլ շնակատիկներ կամ ճանճեր: Առավել եւս մենք ջրաշուշաններ չենք, որոնց աճի տեմպերը 1972 թ. հիմք ծառայեցին Հռոմի ակումբի «Կանգնեցնել բնակչության աճը» հանրահայտ զեկուցագրի համար: Ակումբի ջրավազանում ջրաշուշանների զբաղեցրած մակերեսն ամեն օր կրկնապատկվում էր, մինչդեռ մարդկությունն այդ տեմպերով չի բազմանում:

– Բայց նավթի պաշարները մի օր անբավարար կդառնան:

– Մի օր գուցե, բայց ե՞րբ: Նավթի

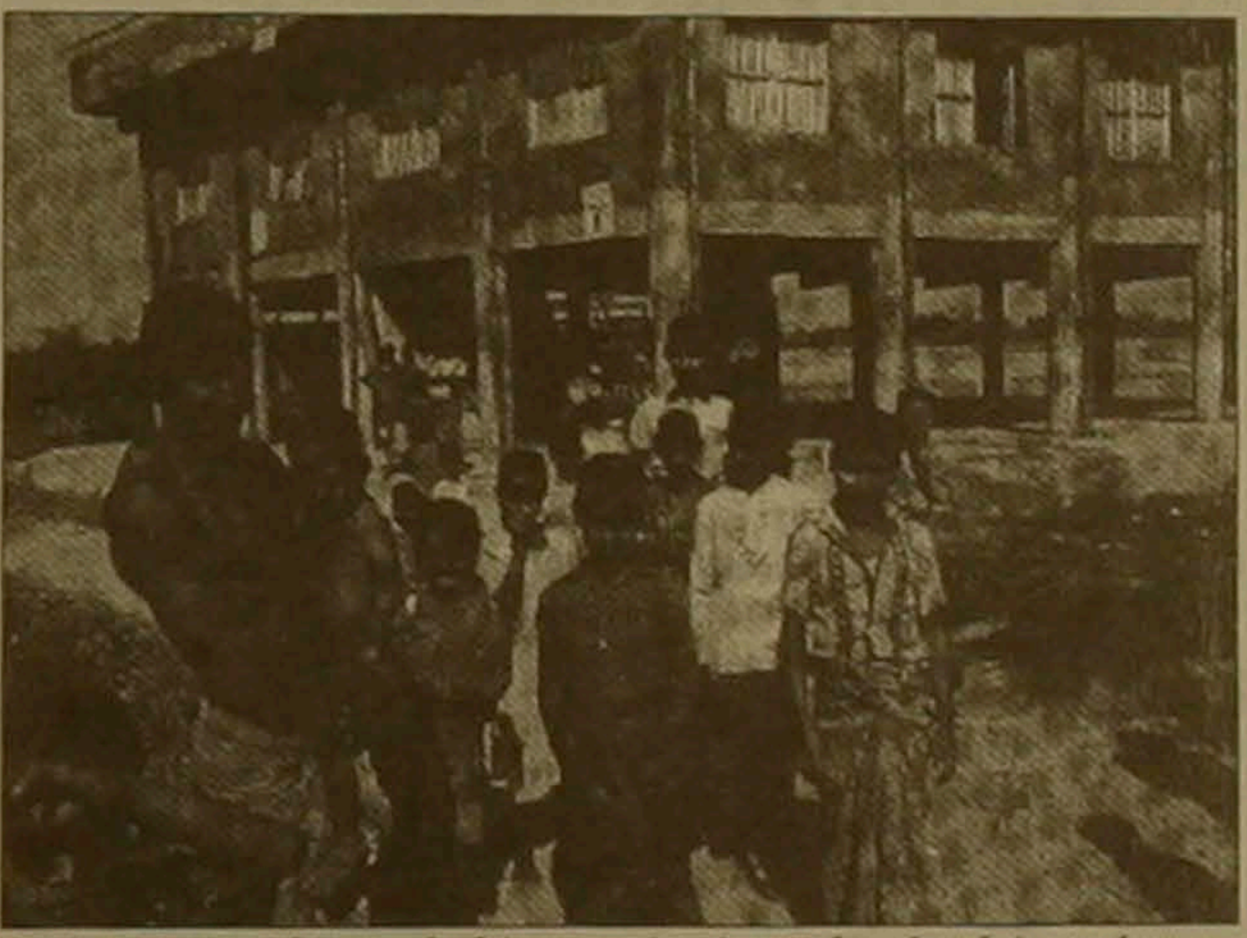

համաշխարհային սպառման կորագիծը համեմատենք դրա բացահայտված պաշարների հետ: Հասկանալի է, որ պաշարներն աճում են մոտավորապես նույն ռիթմով, ինչ սպառումը: 1939 թ. 4,2 մլրդ տոննայից 1950 թ. դրանք հասան 10,5 մլրդի, 1975 թ. 95 մլրդի, իսկ այսօր կազմում են 138 մլրդ տոննա: Մոտ ապագայում նավթի պակաս չի զգացվի, եթե նույնիսկ Չինաստանը, Հնդկաստանը եւ Աֆրիկան սկսեն սպառել մեր չափ: Նրանք այդպես էլ անելու են: Ուրեմն օգնենք նրանց կառուցելու առավել էներգախնայողական եւ նվազ աղտոտիչ էլեկտրակայաններ:

– Իսկ ի՞նչ կասեիք գյուղմթերքների սպառման մասին:

– Պատմությունը ցույց է տալիս, որ նույնիսկ հետամնաց եւ պահպանողական համարվող գյուղատնտեսությունը մշտապես նորացվում է: Այդ բնագավառում մարդկային հնարամտությունն անսահման է: Վերցնենք 1 հեկտարից հացահատիկի բերքատվությունը: Ֆրանսիայում դրա միջինը հասնում է 80 ցենտների, առավելագույնը 120-150-ի, մինչդեռ Աֆրիկայում միջինը 10 ցենտներ է: Այստեղից Աֆրիկան աճի վիթխարի հնարավորություններ ունի: Հնդկաստանում «կանաչ հեղափոխություն» է իրականացվել եւ զանգվածային սովը վերացել է: Նույնը կարելի է ասել Բանգլադեշի մասին: Աֆրիկան ապագայում կարող է տեխնիկապես ապահովել իր գոյությունը: Կենսատեխնոլոգիաները եւ գենետիկան էապես կնպաստեն բերքատվության աճին: Հացահատիկով անասունների բտման փոխարեն կարելի է սպառել հենց այդ հացահատիկը: Իհարկե, ես բուսակերության կոչ չեմ անում, բայց օրինակը ցույց է տալիս, որ գյուղմթերքներն ապագայում կարող են բավարար լինել: Հարվարդի համալսարանի պրոֆեսոր Ռոջեր Ռեւելի կարծիքով երկրագնդի վրա կարող է ապրել 50 մլրդ մարդ, իսկ Սթանֆորդի համալսարանի տնտեսագետ Պոլ Էռլիխի կարծիքով 1 մլրդ: Ճշմարտությունն այդ երկու թվերի արանքում ինչ-որ տեղ է:

– Դուք պնդում եք, թե ժողովրդագրությունը ներկայումս խորապես ազդված է գաղափարախոսական, քաղաքական եւ նույնիսկ ռասիստական նախապաշարմունքներից:

– Կոմունիստական համակարգի փլուզումից եւ սառը պատերազմի ավարտից հետո միջուկային սպառնալիքը մղվեց հետին պլան, իսկ առաջին պլանում հայտնվեց, այսպես կոչված, «ժողովրդագրական ռումբը»: Դա պայմանավորված է Աֆրիկայի բնակչության արագ աճով, էներգիայի սպառման ավելացմամբ եւ միջավայրի աղտոտմամբ, մարդու գործունեության հետեւանքով կլիմայի փոփոխությունների առաջացմամբ: Ժողովրդագիրները խոսում են համաշխարհային բնակչության ապագա սերունդների «գոյամիջոցների» եւ «համաշխարհային պաշարների» մասին: Բայց այս հարցում շփոթություն է տիրում: Կրոնական դիրքորոշումը, համաշխարհային բնապահպանության գաղափարախոսությունը խեղաթյուրում են իրականության ընկալումը եւ զերծ չեն վտանգներից: Արդեն առկա է մի վտանգավոր նախադեպ. էվոլյուցիոնիստական ուսմունքներից սերված եվգենիկան (մարդկային ցեղի բարելավման կեղծ ուսմունքը) եւ սոցիալական դարվինիզմը դարձան գերմանական Երրորդ ռայխի եւ Մուսոլինիի ֆաշիզմի գաղափարախոսական հիմքը: Այսօր Ֆրանսիայում որոշ ժողովրդագիրներ հող են նախապատրաստում ծայրահեղ աջ ազգային ճակատի ղեկավար Լը Պենի ուսմունքի համար: Ժողովրդագրությունը ներկայումս դառնում է ռասիզմի արտահայտչամիջոց, որի մասին ես խոսում եմ իմ վերջին «Ժողովրդագրությունը եւ ծայրահեղ աջերը» գրքում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կիպրոսի կառավարությունը տեղի չի տա ճնշմանը

ՆԻԿՈՍԻԱ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսը այսօր հայտարարել է, որ կառավարությունը տեղի չի տա այն ճնշմանը, որ Կիպրոսի վրա գործադրվում է կղզում ռուսաստանյան C-300 զենիթահրթիռային համալիրի տեղակայումից հրաժարվելու նպատակով: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այս հայտարարությամբ նա հանդես է եկել Ազգային խորհրդի՝ նախագահին առընթեր բարձրագույն կոնսուլտատիվ մարմնի նիստում, մարմին, որի կազմի մեջ մտնում են բոլոր խոշոր քաղաքական կուսակցությունների առաջնորդներն ու կառավարության անդամները: Գլավկոս Քլերիդեսը հանդես է եկել զանգվածային լրատվամիջոցների քննադատությամբ, որոնք, նրա կարծիքով, «հաղորդագրություններում իրենց ուշադրությունը չափից ավելի կենտրոնացնում են հրթիռների թեմայի վրա»: Արծարծելով կիպրական հիմնախնդիրը՝ նա գտնում է, որ մինչեւ եկող տարվա ապրիլին Թուրքիայում կայանալիք ընտրությունները որեւիցե դրական տեղաշարժ չի լինի կարգավորման ուղղությամբ:

Չեչնիան հստակ մտադրված է իսլամական պետություն ստեղծել

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Հետագա ազգային զարգացման հնարավորություն Չեչնիան տեսնում է «միայն իսլամում», ուրբաթ օրը Վաշինգտոնում հայտարարել է Չեչնիայի նախագահ Ասլան Մասխադովը: «Մենք իսլամական պետություն ենք կառուցում, եւ Չեչնիան այդ գործընթացում հենվելու է իր ազգային ու պատմական արժեքների վրա, մերժելով բռնության, ծայրահեղականության եւ ահաբեկչության ցանկացած դրսեւորում», ասել է նա: Ելույթ ունենալով իսլամական միասնության միջազգային կոնֆերանսում, Մասխադովը ընդգծել է, որ «այսօր Չեչնիայի տարածքում չկա եւ երբեք չի լինի ոչ մի ռուս զինվոր»: Նա նշել է, որ Չեչնիայի անվտանգության երաշխիքների ստացման հնարավորություն է տեսնում միայն այն դեպքում, եթե միջազգային իրավունքի սուբյեկտ դառնա: Չեչնիայի նախագահը նաեւ մեղադրել է դժվար րոպեներին Չեչնիային աջակցություն չցուցաբերած արտասահմանյան երկրներին: «Ողջ աշխարհը երես էր շրջել մեզանից», ասել է Մասխադովը, որի խոսքերով «բոլորը այնպիսի տեսք էին ընդունում», ասես ոչինչ չէր եղել:

Հանցախմբերի պատերազմ Մակաոյում

Մակաոն կամ Աոմինը Հարավչինական ծովի ափին գտնվող պորտուգալական տիրույթ է, որը 1999 թ. վերջերին վերադարձվելու է Չինաստանին: Ընդգրկում է Աոմին թերակղզին եւ մերձակա կղզիները, ունի 16 քկմ տարածք եւ մոտ 400 հազար բնակիչ: 1680 թ.-ից Պորտուգալիայի գաղութն էր, 1951 թ.-ից համարվում է այդ երկրի անդրծովյան նահանգը: Մակաոն հայտնի է իր խաղատներով, որոնց գլխավոր հաճախորդները բնակչության մեծամասնությունը կազմող չինացիներն են: Այնտեղ արտաքուստ շատ բան չի փոխվել, բայց վերջին երկու ամիսներին տեղական հանցախմբերի եւ ոստիկանության միջեւ իսկական պատերազմ է ծավալվել:

Այս տարվա մայիսի 1-ին տեղացի հայտնի ոստիկաններից մեկը՝ Ռեմոր մականունն ստացած Անտոնիո Բատիստան, միայն հրաշքով փրկվեց մահից: Վաղ առավոտյան հանցագործները նրա ավտոմեքենայում պայթուցիկ նյութ էին տեղադրել, որը պայթեց միայն Բատիստայի տան շեմին: Վրեժխնդրությամբ լցված Բատիստան ճիշտ 12 ժամ անց Մակաոյի ռեստորաններից մեկում ձերբակալեց ասիական ամենահզոր հանցախմբերից մեկի՝ 14 K-ի պարագլուխ Կոյ Վանին (մականունը՝ Ջարդված ատամ): Մինչ այդ ոստիկանությունը երբեք չէր համարձակվել դիպչել նրան: Ներկայումս Կոյ Վանը բանտարկված է խիստ վերահսկողության պայմաններում եւ դեռեւս հայտնի չէ, թե ում կհասնի նրա գործի հետաքննությունը: Հալածանքներից վախենալով՝ նրա բանտապետն արդեն հրաժարական է տվել: Ինչ վերաբերում է հնարավոր վկաներին, նրանք առանձնապես հակված չեն ցուցմունքներ տալու: Հոնկոնգի քրեական հետախուզության նախկին պաշտոնյաներից մեկը՝ Ստեֆեն Վիկերսը, «Էքսպրես» հանդեսի թղթակցի հետ զրուցելիս վրդովմունք է արտահայտել, որ Կոյ Վանի հանցակիցներն ազատ շրջում են Մակաոյում: Ներկայումս Ստեֆեն Վիկերսն Ասիայում գործող օտարերկրյա ընկերությունների խորհրդատուների կազմակերպության շրջանային տնօրենն է: Նա դժգոհում է ոստիկանության դանդաղկոտությունից եւ արդարադատության թուլությունից. «Դատավորները կասկածյալներին գրավով բաց են թողնում ձերբակալությունից ընդամենը մի քանի ժամ անց», զանգատվում է նա: Մինչդեռ Մակաոյի անվտանգության ուժերի պատասխանատու Մանուել Մոնտե Մոնժը փորձում է արդարանալ. «Մենք ճանաչում ենք հանցախմբերի պարագլուխներին, բայց չենք կարող նրանց ձերբակալել առանց հիմնավոր ապացույցների: Անչափ դժվար է վկաներ գտնել, քանի որ նրանք վախենում են իրենց կյանքի համար: Մակաոն փոքր քաղաք է եւ ամենքը ճանաչում են իրար»:

Մակաոյում հանցախմբերը եւ ոստիկանությունը երկար ժամանակ խաղաղ գոյակցում էին եւ կողմերից յուրաքանչյուրը ջանում էր չխանգարել մյուսին: Վեճերը լուծվում էին, այսպես ասած, ընկերական կարգով: Սակայն տնտեսական լճացման պայմաններում տարբեր հանցախմբերի մրցակցությունը վերջին տարիներին դաժան բնույթ է ստացել եւ փոխադարձ հաշիվները մաքրվում են արյունալի ձեւերով: Մաֆիական հանցախմբերը պայքարում են մասնավորապես խաղատների հասույթ հարկաբաժիններին տիրելու համար, որտեղ նվազագույն խաղագումարը 1000 դոլար է: Նրանք նաեւ փորձում են այդ ոլորտում գործի տեղավորել իրենց մարդկանց, քանի որ 2001 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվում է քաղաքի 9 խաղատների կառավարման մենաշնորհի ժամկետը: Ներկայումս մենաշնորհը պատկանում է Մակաոյի զբոսաշրջության ու ժամանցի ընկերությանը, որի սեփականատերը հոնկոնգցի միլիարդատեր Սթենլի Հոն է:

Բռնությունների այս ալիքը ոստիկանությանն ստիպեց վերջ դնել իր անտարբերությանը եւ ակտիվ գործողությունների դիմել: Բայց ոստիկանության միջամտությունը կատաղեցրեց հանցախմբերին, որոնք սկսեցին հարձակումներ գործել կարգուկանոնի պահապանների եւ վարչակազմի ներկայացուցիչների վրա: 1996 թ. վերջերին ոստիկանության պաշտոնյաներից մեկը՝ գնդապետ Ապոլինարիոն, մահափորձի զոհ դարձավ: Մինչեւ օրս սպանվել են 36 պաշտոնյաներ, այդ թվում վարչակազմի մի քանի անդամներ: Սպանվել են հենց քաղաքում եւ օրը ցերեկով:

Մակաոյի ՉԺՀ-ին անցնելուց 1,5 տարի առաջ պորտուգալական այդ տիրույթում ծավալված հանցախմբերի պատերազմը վտանգ է պարունակում Պորտուգալիայի համար եւ կարող է խաթարել Լիսաբոնի ու Պեկինի միջեւ ներկայումս հաստատված բարեկամական հարաբերությունները: Միմյանց անտարբերության եւ թողտվության մեջ մեղադրելուց հետո Պորտուգալիայի եւ ՉԺՀ-ի իշխանությունները վերջերս ուժեղացրել են վերահսկողությունը Մակաոյի սահմանում:

– Պ. Ռ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Լրացավ արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, երաժշտական-հասարակական գործիչ, մանկավարժ, երաժշտագետ, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ Գեորգի Տիգրանովի ծննդյան 90-ամյակը: Բազում ուշագրավ աշխատությունների հեղինակ, որ ճանաչում եւ բարձր գնահատանք էր վայելում ոչ միայն մասնագետների, այլեւ երաժշտասեր հանրության ամենալայն շրջանակներում, հայրենիքում, Խորհրդային Միությունում, արտերկրում: Մեծ էր գիտնականի մասնագիտական պրպտումների, ուսումնասիրման-վերլուծման խնդիրների շրջանակը: Գեորգի Տիգրանովը թողել է հոդվածների, գրքերի, մենագրությունների, հրապարակախոսական մածիր ուսումնասիրության եւ վերլուծության ենթարկեց հայ երաժշտարվեստի այդ երեւելի բեկորը օպերայի եւ բալետի ժանրերը, ստեղծելով դրանց ծագման ու զարգացման պատմական-երաժշտական դրույթների ամբողջական համակարգ:

Մեծ է նաեւ Գ. Տիգրանովի վաստակը Տ. Չուխաջյանի «Արշակ Բ» օպերայի անջատ-անջատ պատառիկները գրապահոցների փոշուց փրկելու եւ օպերայի պարտիտուրը վերականգնելու երախտարժան գործում:

Ուշագրավ է, որ երաժշտագետի գիտական գործունեությունը ծայր է առել երաժշտական թատրոնի ժանրին նվիրված իր ուսումնասիրությունից, զի այդ բնագավառով արվես-

Հայրը ճանաչված գիտնական էր, բնական գիտությունների պրոֆեսոր, իսկ հորեղբայրը՝ հայտնի կոմպոզիտոր, բանահավաք, Հայաստանի ժողովրդական արտիստ եւ Աշխատանքային հերոսի կոչմանն առաջիններից արժանացած Նիկողայոս Տիգրանյանը: Դժվար է գերագնահատել Պետերբուրգի նրանց տանը տիրող ոգեղեն մթնոլորտը, որն անժխտորեն մեծ լիցք է հաղորդել ապագա արվեստագետի կազմավորման ընթացքին: Տիգրանովների տանը հաճախ են հյուրընկալվել ժամանակի գիտության եւ մշակույթի երեւելի դեմքեր. Ալեքսանդր Սպենդիարյանը եւ Ռեյնհոլդ Գլիէրը, Իոսիֆ Օրբելին եւ Բորիս Ասաֆեւը, Քրիստոփոր Քուշնարյանը, Հովհաննես Նալբանդյանը եւ շատ ուրիշներ: Ապագա ե-

Հայ երաժշտագիտության մեջ նրա վաստակը անուրանալի է

Լրացավ Գեորգի Տիգրանովի ծննդյան 90-ամյակը

ելույթների պատկառելի համալիր: Նրա հետազոտության ծիրում էին հայ, ռուս, արեւմտաեվրոպական, դասական եւ արդի երաժշտության պատմության, ինչպես եւ տեսական հույժ կարեւորություն ունեցող հիմնահարցեր: «Խորհրդային սիմֆոնիզմի զարգացման ուղիները» եւ «Ազգայինի խնդիրները սիմֆոնիզմի մեջ», «Թեմաներ ու կերպարներ Շոստակովիչի երաժշտության մեջ» եւ «Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործության գաղափարական-գեղագիտական հիմքը», «Հումանիստական գաղափարը Ա. Խաչատրյանի բալետներում» եւ «Էդգար Հովհաննիսյանի «Սասունցի Դավիթ» բալետի հերոսական էպոսը», «Մաքսիմ Գորկին եւ Ալեքսանդր Սպենդիարյանը» եւ «Կոմիտասը՝ հայ դասական երաժշտության հիմնադիր»..., որոնց շարքում իր ուրույն տեղն ունի «Հայ երաժշտական թատրոնը» երկհատոր աշխատությունը՝ հիշյալ բնագավառին նվիրված իր տեսակի մեջ միակ երաժշտաբանական հուշարձանը, որ 1979-ին արժանացել էր Հայաստանի պետական մրցանակի:

Գիտնականի ստեղծագործության մայր թեման մշտապես եղել է հայրենի երաժշտական մշակույթը՝ նրա հեռանկարային ուղիների եւ առաջադեմ միտումների ուսումնասիրությունը: Արդի հայ երաժշտագիտության անքակտելի եւ մեծապես արժեքավոր մասն են կազմում Գեորգի Տիգրանովի աշխատությունները նվիրված Տ. Չուխաջյանին, Կոմիտասին, Ա. Տիգրանյանին, Հարո Ստեփանյանին, Ա. Խաչատրյանին, Գ. Եղիազարյանին, Ա. Հարությունյանին, Ա. Տերտերյանին, Է. Հովհաննիսյանին: Արվեստագետի հիմնական եւ գրավիչ, մասնագետի եւ լայն ընթերցողի իմացական նախասիրությունների շրջանակը մեծապես հարստացնող թեման է տարբեր ազգերի երաժշտական մշակույթի փոխառնչությունները: Այն հիմնականում իր դրսեւորումն է գտել «Ասաֆեւը Հայաստանի մասին», «Դմիտրի Շոստակովիչը եւ Հայաստանը», «Գորկին եւ Սպենդիարյանը» հանրածանոթ աշխատությունների մեջ:

Անդրադառնալով Գեորգի Տիգրանովի «Հայ երաժշտական թատրոնը» հայտնի աշխատությանը, հարկ է նշել, որ դրա հիմքում ընկած է գիտնական երաժշտագետի դոկտորական թեզի «Հայ օպերային արվեստի զարգացման ճանապարհներն ու հիմնահարցերը», հանգուցային դրույթները: Փաստորեն, հայ երաժշտագիտության մեջ Գեորգի Տիգրանովն առաջինն էր, որ խոր եւ բազ-

սագետը հրապուրված է եղել իր ողջ կյանքում: Նրա հրատարակած անդրանիկ հոդվածը նվիրված է եղել Ջ. Վերդիի «Օթելլո» օպերային, որին հաջորդել են ինքնահատուկ մտածելակերպով դրոշմված աշխատություններ՝ Վագների, Չայկովսկու, Մուսորգսկու օպերային արվեստի մասին:

Խոսելով արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Գեորգի Տիգրանովի մասին, անկարելի է չհիշատակել նաեւ, որ գիտնականն իր բեղուն ստեղծագործական կյանքի ընթացքում Լենինգրադի եւ Երեւանի կոնսերվատորիաներում դասավանդել է բարձր մասնագիտական նկարագրի մի քանի սերունդ երաժշտագետների եւ երաժիշտ-կատարողների:

Լայն շրջահայացությունը, հումանիստ ընդհանուր խոր զարգացողությունը, հռետորական ակնդետ ծիրը, ինչպես բարձր մտավորականի նրա էությունն ու կեցվածքը երկար տասնամյակներ դասում էին Գեորգի Տիգրանովին խորհրդային երկրի առաջատար կոնսերվատորիաների պատմության մեջ երբեւէ դասավանդած ամենաբարձրակարգ մասնագետ-մանկավարժների թվին:

Գեորգի Տիգրանովը պատկանում էր նաեւ միության երաժշտական-հասարակական անդաստանի կարկառուն ներկայացուցիչների շարքին: Նրա բոլորանպատ գործունեության ծիրում էին երկրի բազում երաժշտական կենտրոններում, ֆիլհարմոնիաներում, ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ, զանազան երաժշտական համաժողովներում ունեցած բազմաբովանդակ ելույթները:

Հիշենք, որ Գեորգի Տիգրանովը ծնվել է 1908-ին Պետերբուրգում:

րաժշտաբան-գիտնականի համար ոչ պակաս դեր են խաղացել Լենինգրադի կոնսերվատորիայում ուսանելու տարիները: Մշակութային բազմահամբավ օջախ, որ XX դարի 20-30-ական թթ. համաշխարհային երաժշտության արդիական թարմաշունչ տեղաշարժերի եւ միտումների շտեմարանն էր:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի առաջին իսկ օրերից Գեորգի Տիգրանովը սեփական կամքով զորագունդ է մեկնում մասնակցելու Լենինգրադի ինքնապաշտպանությանը: 1924-ին երիտասարդ արվեստագետը գալիս է Երեւան: Հայրենիքում Տիգրանովն իր ողջ եռանդն ու կարողություններն ի նպաստ է դնում Հայաստանում երաժշտական մշակույթի բարգավաճմանը: Տիգրանովը ձեռնամուխ է լինում Ռոմանոս Մելիքյանի անվան երաժշտագիտական կաբինետի ղեկավարմանը, որը հետագայում նաեւ իր ջանքերի ներդրումով վերակազմավորվեց ակադեմիայի արվեստի ինստիտուտի, դասավանդում է Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում: 1944-ին արվեստի մի շարք ականավոր գործիչների հետ Մոսկվա է մեկնում ներկայացնելու հայ մշակույթը, ստանձնում է Թբիլիսիում անցկացվող Անդրկովկասի ժողովուրդների գրականության եւ արվեստի տասնօրյակի կազմակերպիչներից մեկի պարտականությունը:

Արդ, հայ երաժշտագիտության ասպարեզում մեծ եւ անուրանալի տեղ եւ վաստակ ունեցող գիտնականի ծննդյան հոբելյանի առթիվ երախտիքի խոսք ասելով, արդարամիտ է թվում մասնագիտական նկարագիրը համեմել նաեւ նրա մարդկային արժանիքներով: Իրապես, բարձր մտավորականի կերպար էր Գեորգի Տիգրանովը, որ օժտված էր մարդկանց, հայրենյաց մշակույթին անձնուրաց կերպով ծառայելու, բարյացակամությամբ օգնության ձեռք մեկնելու տաղանդով: Մաքսիմ Գորկին մի առիթով ասել է, որ գրականությունը նախ եւ առաջ մարդագիտություն է: Նույնը կարելի է ասել նաեւ երաժշտության մասին: Եվ ավելացնել, որ Գեորգի Տիգրանովի ողջ գործունեության եւ մարդկային հարաբերությունների հիմքում ընկած էր մարդագիտության սկզբունքը, որն իր նրբամիտ ու բանիմաց դրսեւորումն էր գտնում գիտնականի եւ ստեղծագործության, եւ անձնական հարուստ շփումների ոլորտներում:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Արվեստագիտության թեկնածու

ԱՀԱԶԱՆԳ

Պարույր Սեւակի 75-ամյակն անտեսելն աններելի է

Հեռվում, մի մոռացված ու միեւնույն ժամանակ դրախտային անկյունում է ծվարված մեր սիրելի ու հարազատ բանաստեղծի՝ Պ. Սեւակի տուն-թանգարանը: Թվում է, թե աղմուկից հեռու, լուռ բնության գրկում թանգարանն էլ պետք է «լուռ» լիներ, բայց նրա դռները բաց տեսա. Պ. Սեւակի թանգարանը աշխատում է ամեն օր, բացի երկուշաբթի օրվանից, ինչպես մյուս թանգարանները: Տնօրեն Ավետիք Գրիգորյանի հավաստմամբ, հունիսի 18-ից առ այսօր ունեցել են 62 արտասահմանյան հյուրեր, 100 սովորողներ, 178 զբոսաշրջիկներ: Ճիշտ է, այս հաշիվը փոքր թիվ է կազմում նախկին տարիների համեմատ, երբ մի ամսում թանգարանը 300 հյուր էր ընդունում, փաստն այն է, որ չնայած այն աչքաթող է արված ե՛ւ մարզպետարանի, ե՛ւ մշակույթի ու կրթության նախարարության կողմից, աշխատում է բարեխղճորեն: Այստեղ առկա է շենքի խնդիր, քանզի հնարավորություն չկա ցուցադրելու այն մասունքները, այն նյութերը, որոնք պատկանում են իր ժողովրդին անմնացորդ նվիրված զավակին: Շատ ցավալի է այն հանգամանքը, որ մեծ բանաստեղծի 75-րդ տարելիցին «Գրողների միությունից» չի եղել ներկայացուցչական կազմ: Եթե նման բանը մոռացվում է կառավարության կողմից, ինչ-որ տեղ հասկանալի է, բայց մտավորականությունը չպետք է թույլ տա իրեն նման վերաբերմունք, այնպիսի անհատի նկատմամբ, որի շիրիմին ազգն է խոնարհվում: Թանգարանի աշխատակազմը մտավախություն է ապրում, որ Պ. Սեւակի 75-ամյակը եւս անտարբերության կմատնվի, քանզի ոչ մի նախապատրաստական աշխատանքներ դեռ չեն արվում: Ըստ իս, կարիք չկա բացատրել Պ. Սեւակի 75-ամյակը տոնելու կարեւորությունը: Այն պետք է նշվի, ինչպես հարկն է: Հույս ունեմ, որ այս խնդրին կանդրադառնա կառավարությունը եւ համապատասխան միջոցառումներ կձեռնարկի, հակառակ դեպքում ուղղակի ամոթ է:

ԱՇԽԵՆ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

«Լոռու մարզ» թերթի տպագրությունը ժամանակավորապես ընդհատվել է

Անցած շաբաթ օրը լույս չտեսավ «Լոռու մարզ» թերթի հերթական համարը: Ինչպես տեղեկացնում է թերթի գլխավոր խմբագիր Սամվել Խալաթյանը, պատճառը կուտակված տպագրական եւ հարկային պարտքերն են: Հիմնադիրը՝ Լոռու մարզպետարանը, մտահոգված է այս խնդրով եւ միջոցներ է փնտրում թերթի պարտքերը մարելու որեւէ կերպ աջակցելու համար: Ավելի քան 67 տարի տարբեր կարգավիճակներով եւ անվամբ լույս տեսած թերթը տարածաշրջանի միակ լրատվական պարբերականն է եւ պետք է գոյատեւի: Այս համոզմունքին է եւ մարզպետարանը, եւ թերթի ստեղծագործական կազմը:

Մ. Մ.

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

«Ուլիսագնացությունը»՝ սերբերեն

Սերբական Սրեմսկի Կառլովցի քաղաքում գտնվող «Բրանկովո կոլո» հրատարակչությունը, որը երկրի մշակութային հեղինակավոր օջախներից է, օրերս թարգմանաբար լույս ընծայեց մեր հայրենակից՝ գրող, հրապարակախոս, թարգմանիչ, սերբագետ Բաբկեն Սիմոնյանի բանաստեղծությունների «Ուլիսագնացություն» ժողովածուն, որն ի դեպ 1997-ին հայերեն լույս է տեսել «Ապոլոն» հրատարակչությունում:

Թարգմանաբար լույս տեսած նոր ժողովածուն բաղկացած է երեք գլխից՝ «Վերադարձ նախնյաց երկիրը», «Երգս դառնա քեզ հուշարձան» եւ «Սերբիայի բույրը»: Առաջին գլխում ամփոփված են հեղինակի հայրենասիրական բանաստեղծությունները: Երկրորդ գլուխը բանաստեղծը նվիրել է կյանքից վաղ հեռացած մորը: Երրորդ գլխում ամփոփված ստեղծագործություններում Բաբկեն Սիմոնյանն իր ջերմ ու անկեղծ վերաբերմունքը եւ քնարական տրամադրություններն է արտահայտել հեռավոր, բայց իրեն վաղուց հարազատ դարձած Սերբիայի հանդեպ:

Գրքի մի բաժին ամբողջությամբ նվիրված է Բաբկեն Սիմոնյանի պոեզիային, որի մասին ջերմությամբ ու հիացմունքով են գրել բանասիրական գիտությունների դոկտոր, Բելգրադի համալսարանի սլավոնագիտության ամբիոնի պրոֆեսոր գրականագետ Միլա Ստոյնիչը, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, Սերբիայի գիտությունների եւ արվեստի ակադեմիայի լեզվաբանության բաժնի աշխատակից Սվետոզար Ստիյովիչը, սերբ անվանի բանաստեղծ Բրանիսլավ Պետրովիչը, գրականագետ Միլեվա Ալիմպիչ-Իվկովը, ինչպես նաեւ բանաստեղծներ Մարո Մարգարյանը, Գեւորգ Էմինը եւ գրականագետ Պետրոս Դեմիրճյանը:

Գրքի վերջում տրված է քիչ ծանոթ անվանումների ու տեղանունների բառարան, ուր տեղ գտած բառերի բացատրությունը սերբ ընթերցողին հնարավորություն է տալիս մոտիկից առնչվելու հայոց պատմությանն ու մշակույթին:

Նշենք նաեւ, որ «Բրանկովո կոլո» հրատարակչությունն ամեն տարի սեպտեմբերին ավանդաբար անց է կացնում 19-րդ դարի վաղամեռիկ սերբ բանաստեղծ Բրանկո Ռադիչեւիչի հիշատակին նվիրված պոեզիայի փառատոն, որին հրավիրվում են երկրի հեղինակավոր շատ բանաստեղծներ ու մշակույթի գործիչներ, ինչպես նաեւ բոլոր այն հեղինակները, որոնց գրքերը լույս է ընծայել հիշյալ հրատարակչությունը: Մեր հայրենակից Բաբկեն Սիմոնյանի «Ուլիսագնացություն» ժողովածուն լինելու է փառատոնի առանցքային գիրքը: Սիմոնյանը հրավիրված է մասնակցելու այդ հեղինակավոր փառատոնին, որի ընթացքում էլ կանցկացվի նրա հեղինակային գրական երեկոն:

Նշենք նաեւ, որ այս շքեղ հրատարակության շապիկի առաջին էջին պատկերված է Զվարթնոցի խոյակներից մեկը:

«Ազգ»-ի հատուկ թղթակից
Բելգրադ

ԱՄՆ

Մաֆիան սպառնացել է Ուիլիսին

Ամերիկյան Star տաբլոիդը հանրության ուշադրությանն է ներկայացրել Դեմի Մուրի նախկին ամուսնու սենտիմենտալ-սեքսուալ արկածների նոր շարք: Այդ պարբերականի տեղեկատվությամբ, Բրյուս Ուիլիսն ընկել է կոզա նոստրայի սեւ ցուցակի մեջ: Մեղավորը Ուիլիսի սիրո անհագուրդ ախորժակն է. վերջին ժամանակներս, ըստ Star-ի, Ուիլիսը ակտիվորեն հետապնդում էր Նյու Յորքի գանգստերներից մեկի սիրուհուն: «Հինգերորդ տարրի» հերոսը ստիպված էր անցկացնել իր կյանքի ոչ լավագույն տասնհինգ րոպեն, երբ մաֆիոզները, Ուիլիսին բռնելով, «համոզել» էին հանգիստ թողնել այդ կնոջը, գրում է «Իտոգին»

ԱՐ. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չեմպիոնն ուշքի է գալիս

Եվրոպական գավաթների մրցաշարում անհաջողության մասնակցելուց հետո, ինչպես երեւում է, հանրապետության չեմպիոն «Երեւանն» ուշքի է գալիս: Համենայն դեպս, կարելի է նման եզրակացության հանգել դիտելով թիմի մրցելույթները ՀՀ առաջնության բարձրագույն խմբի մրցումների երկրորդ փուլում: 1-6-րդ տեղերի համար մրցավեճում «Երեւանը» երկրորդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց, այս անգամ «Նաիրի» մարզադաշտում առավելության հասնելով «Արարատի» նկատմամբ:

Խաղը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել եւ արդարացրեց ֆուտբոլասերների սպասելիքները: Այն անցավ աշխույժ մրցապայքարում, «Երեւանի» նկատելի առավելությամբ: Առաջին խաղակեսում գրանցվեց մեկ գոլ. խաղընկերների ձեռնարկած գրոհը դիպուկ հարվածով եզրափակեց Արմեն Կարապետյանը: Նա բավականին ակտիվ էր գործում եւ ընդմիջումից հետո եւս մեկ անգամ ստիպեց արարատցիներին խաղը վերսկսել դաշտի կենտրոնից: Իսկ երբ Լեւոն Ստեփանյանը 3-րդ գնդակն ուղարկեց «Արարատի» դարպասը, «Երեւանի» հաղթանակն արդեն կասկած չէր հարուցում: Ճիշտ է, արարատցիները շարունակում էին մրցակցի դարպասը գրավելու ուղիներ փնտրել եւ, ի վերջո, թիմի ռմբարկու Արամ Ոսկանյանին հաջողվեց «թրջել» հաշիվը՝ խփելով առաջնությունում իր 8-րդ գոլը:

Այս հաղթանակից հետո «Երեւանն» ավելի ամրապնդեց իր դիրքերը 3-րդ հորիզոնականում:

Բրոնզե մրցանակների համար մրցավեճում «Երեւանի» գլխավոր մրցակիցը՝ «Էրեբունի-ՀՄՄ»-ն, «Հրազդան» մարզադաշտում ուժերը չափեց «Փյունիկի» հետ, որի կազմում ներկայումս հանդես են գալիս սակավին պատանի ֆուտբոլիստներ: Եվ, չնայած դրան, «Էրեբունի-ՀՄՄ»-ին հաղթանակը հեշտությամբ չտրվեց: «Փյունիկը» լուրջ դիմադրություն ցույց տվեց փորձառու մրցակցին: Հատկապես գովեստի է արժանի «Փյունիկի» դարպասապահ Կարեն Բաբայանը, որը 4-5 անգամ թիմին ուղղակի փրկեց գոլերից: Նա մեծ վարպետությամբ ետ մղեց Ռոման Սիմոնյանի, Ռաֆայել Նազարյանի, Գեղամ Հովհաննիսյանի վտանգավոր հարվածները, երկու անգամ հաղթող դուրս եկավ Հովհաննիսյանի հետ մենամարտում, երբ վերջինս մեն-մենակ էր հայտնվել իր դեմ: Այնուամենայնիվ, 15-րդ եւ 68-րդ րոպեներին Բաբայանն էլ անզոր էր փրկել իր թիմին, երբ հարվածային դիրքում հայտնվեցին Ռոման Սիմոնյանն ու Գեղամ Հովհաննիսյանը: «Փյունիկն» էլ կարող էր գրավել մրցակցի դարպասը, եթե 34-րդ րոպեին Հայկ Օհանյանը, մեն-մենակ դուրս գալով դարպասապահի դեմ, դիպուկ հարված կատարեր: Սակայն այդ դրվագում հյուրերին օգնության եկավ դարպասի ձողը: Այդպես էլ խաղն ավարտվեց 2-0 հաշվով հօգուտ «Էրեբունի-ՀՄՄ»-ի:

Տուրի 3-րդ «Շիրակ»-«Ցեմենտ» խաղը հետաձգվել է եւ ավելի ուշ կանցկացվի:

ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	17	14	3	0	47-9	45
2. Ցեմենտ	17	13	3	1	45-11	42
3. Երեւան	18	10	3	5	31-19	33
4. Էրեբունի	18	8	4	6	25-19	28
5. Արարատ	18	5	5	8	21-27	20
6. Փյունիկ	18	5	3	10	18-36	18

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Հարավսլավիայի հավաքականը՝ աշխարհի քառակի չեմպիոն

Անցած տասնօրյակի ամենախոշոր մարզական իրադարձությունը, իհարկե, բասկետբոլի աշխարհի տղամարդկանց 13-րդ առաջնությունն էր, որն անցկացվեց Հունաստանի մայրաքաղաք Աթենքում:

16 երկրների հավաքականների մրցապայքարում մի քանի թիմեր իրապես հավակնում էին չեմպիոնի կոչմանը, սակայն իրեն առավել լավ դրսեւորեց Հարավսլավիայի հավաքականը: Հարավսլավացիները նախ հաջող խաղացին խմբային մրցաշարերում, ապա օլիմպիական մրցակարգով անցկացված փուլում հերթով պարտության մատնեցին Արգենտինայի (70-62), Հունաստանի (78-73) թիմերին: Եզրափակիչում հանդիպեցին Եվրոպայի չեմպիոն Հարավսլավիայի եւ աշխարհի փոխչեմպիոն Ռուսաստանի հավաքականները: Հետաքրքիր է, որ այս երկու թիմերը մինչ այդ 3-ական անգամ հաղթել էին աշխարհի առաջնություններում: Ո՞վ կդառնար քառակի չեմպիոն: Չափազանց լարված հանդիպումը, որի ընթացքում փոխնիփոխ հաշվի մեջ առաջ էին անցնում երկու թիմերը, ի վերջո, ավարտվեց Հարավսլավիայի հավաքականի հաղթանակով՝ 64-62 հաշվով: Հարավսլավացիները պարգեւատրվեցին չեմպիոնների ոսկե մեդալներով, իսկ ռուսներն արժանացան արծաթե մեդալների:

Երրորդ տեղի համար պայքարում հանդիպեցին ԱՄՆ-ի եւ Հունաստանի հավաքականները: 84-61 հաշվով վստահ հաղթանակ տարան ամերիկացի բասկետբոլիստները, որոնց էլ հանձնվեցին առաջնության բրոնզե մեդալները:

ԹԵՆԻՍ

Գլխավոր մրցանակը նվաճեց Ռաֆթերը

Տորոնտոյում անցկացված Կանադայի բաց առաջնությունում, որ դասվում էր «Մերսեդես սուպեր 9» մրցումների շարքին, հիանալի խաղաց ավստրալացի Պատրիկ Ռաֆթերը: Կիսաեզրափակիչում նա ոչ մի հույս չթողեց Թիմ Հենմանին (Անգլիա)՝ 6-2, 6-4, իսկ եզրափակիչում պարտության մատնեց Ռիխարդ Կրայչեկին (Հոլանդիա)՝ 7-6, 6-4: Այսպիսով, Ռաֆթերը, որն աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման ցուցակում զբաղեցնում է 5-րդ հորիզոնականը, նվաճեց առաջնության հաղթողի համար սահմանված գլխավոր մրցանակը (հիշեցնենք, որ Տորոնտոյում մրցանակային հիմնադրամը 2 մլն 450 հազար դոլար էր): Հետաքրքիր է, որ Ռաֆթերը եւ Կրայչեկը մինչ այդ իրար հետ մրցել էին 7 անգամ, եւ հաշիվը 6-1 էր՝ հօգուտ հոլանդացու: Ի դեպ, վերջինս կիսաեզրափակիչում 4-6, 7-5, 6-2 հաշվով հաղթեց Անդրե Ագասիին (ԱՄՆ): Ագասին, որը Տորոնտոյի մրցաշարից առաջ աշխարհի լավագույնների ցուցակում 11-րդն էր, քառորդ եզրափակիչում հիանալի ոճով առավելության էր հասել իր վաղեմի մրցակից, ամերիկացի Սամփրասի նկատմամբ: Սակայն, ինչպես երեւում է, աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստին հաղթելը շատ ուժ խլեց Ագասիից, եւ նա զիջեց հաջորդ մրցակցին:

Մեկ այլ մրցաշար ավարտվեց Հոլանդիայի մայրաքաղաք Ամստերդամում (մրցանակային հիմնադրամն այստեղ 500 հազար դոլար էր): Համաշխարհային շարքի այս մրցաշարի հաղթող դարձավ շվեդ Մագնուս Նորմանը, որը եզրափակիչ խաղում պարտության մատնեց ավստրալացի Ռիչարդ Ֆրոմբերգին (6-3, 6-3, 2-6, 6-4):

Լինդսեյ Դեւենպորտ

Աշխարհի համարյա բոլոր ուժեղագույն թենիսիստուհիները հանդես եկան ԱՄՆ-ի Սան Դիեգո քաղաքում անցկացված մրցաշարում: Գլխավոր մրցանակի համար վճռական խաղում հանդիպեցին ամերիկուհի Լինդսեյ Դեւենպորտը եւ ֆրանսուհի Մերի Պիրսը (վերջինս կիսաեզրափակիչում 3-6, 7-6, 6-2 հաշվով պարտության էր մատնել աշխարհի թիվ մեկ ռակետ, շվեյցարուհի Մարտինա Հինգիսին): Վստահորեն հաղթելով 6-3, 6-1 հաշվով՝ գլխավոր մրցանակը նվաճեց Դեւենպորտը:

Եվրագավաթների համար

Այսօր սկսվում է եվրագավաթների խաղարկությունների հերթական եռօրյան, որի ընթացքում կանցկացվեն երեք գավաթների նախնական փուլի առաջին խաղերը:

Նախ կմրցեն ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության մասնակիցները: Կհանդիպեն «Ցրվենա Զվեզդա» (Հարավսլավիա)-«Ռոտոր» (Ռուսաստան), «Ֆերենցվարոշ» (Հունգարիա)-ԱԵԿ (Հունաստան), «Էքերեն» (Բելգիա)-«Սերվետ» (Շվեյցարիա), «Արջեշ» (Ռումինիա)-«Իստանբուլսպոր» (Թուրքիա), «Մոլդե» (Նորվեգիա)-ԲԿՄԱ (Բուլղարիա), «Գյոթեբորգ» (Շվեդիա)-«Ֆեներբախչե» (Թուրքիա), «Մուրա» (Սլովենիա)-«Սիլկեբորգ» (Դանիա), «Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)-ՊԱՈԿ (Հունաստան), «Սլավիա» (Չեխիա)-«Ինտեր» (Սլովակիա), «Ցյուրիխ» (Շվեյցարիա)-«Շախտյոր» (Ուկրաինա), «Բրանն» (Նորվեգիա)-«Ժալգիրիս» (Լիտվա), «Վիսլա» (Լեհաստան)-«Տրաբզոնսպոր» (Թուրքիա), «Օցելուլ» (Ռումինիա)-«Վեյլե» (Դանիա), «Հապոել» (Թ. Ա., Իսրայել)-«Ստրոմսգոդսեթ» (Նորվեգիա), «Օսիեկ» (Խորվաթիա)-«Անդերլեխտ» (Բելգիա), «Օմոնիա» (Կիպրոս)-«Ռապիդ» (Ավստրիա), ԿՊՍ (Ֆինլանդիա)-ԳԱԿ (Ավստրիա), «Պոլոնիա» (Լեհաստան)-«Դինամո» (Ռուսաստան), «Հայդուկ» (Խորվաթիա)-«Մալմյո» (Շվեդիա), «Քիլմառնոկ» (Շվեդիա)-«Սիգմա» (Չեխիա):

Պատասխան խաղերը կանցկացվեն օգոստոսի 25-ին:

Վաղը կմրցեն Չեմպիոնների լիգայի նախնական մրցաշարի մասնակիցները (այստեղ պատասխան հանդիպումները տեղի կունենան օգոստոսի 26-ին):

Օգոստոսի 13-ին կմեկնարկի նաեւ եվրագավաթներից 3-րդի՝ Գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունը:

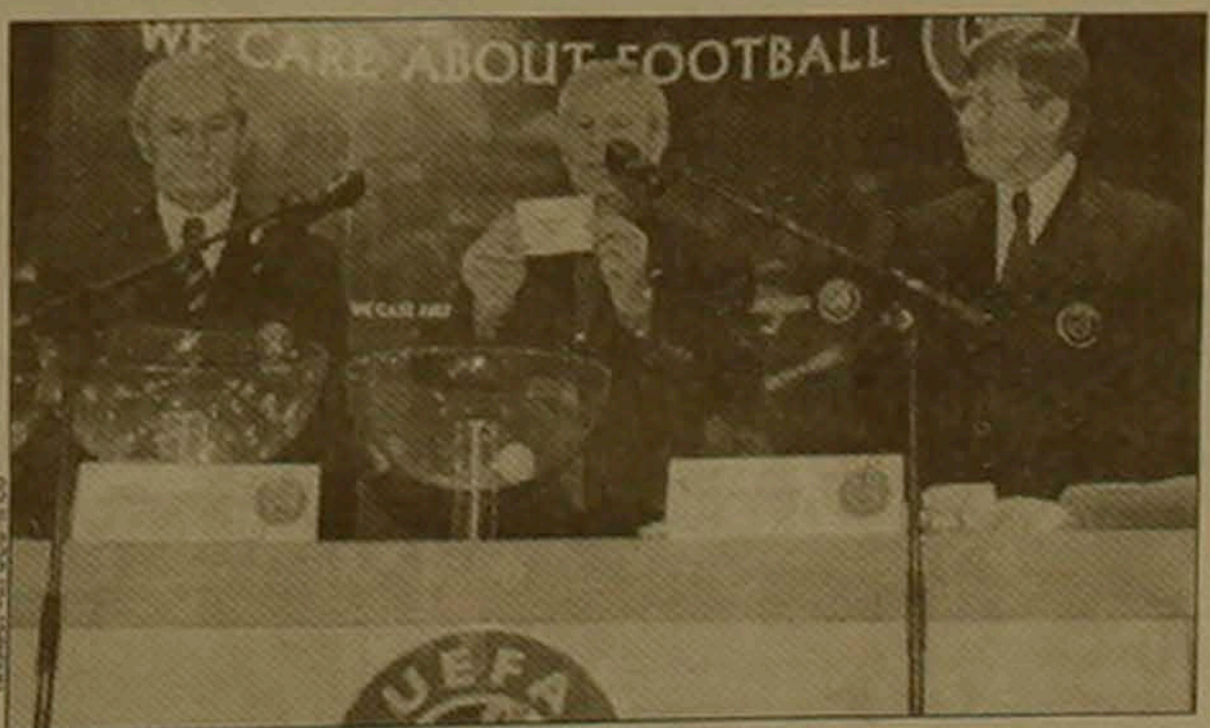

Ժնեւում անցկացված վիճակահանությունը

Այս մրցաշարը մեզ համար առանձնակի հետաքրքրություն է ներկայացնում այն պատճառով, որ նրանում հանդես կգա նաեւ Արարատի «Ցեմենտ» թիմը: Հայաստանի գավաթակիրը նախնական փուլում երկու խաղ կանցկացնի Շվեյցարիայի «Լոզան» ակումբի հետ: Հիշեցնենք, որ «Ցեմենտը» եվրագավաթի մասնակից մեր միակ թիմն է: Հանրապետության մյուս թիմերը չափազանց անհաջող ելույթներ ունեցան ու առաջին իսկ խաղից դուրս մնացին մրցապայքարից: «Ցեմենտն» իր առաջին խաղը կանցկացնի մրցակցի դաշտում:

Գավաթակիրների մրցումների այս փուլի պատասխան հանդիպումները տեղի կունենան օգոստոսի 27-ին:

Հինգերորդ փուլում կհանդիպեն...

Անցկացվեցին Ինտերտոտոյի գավաթի հերթական 4-րդ փուլի պատասխան խաղերը: Ահա թե ինչպես ավարտվեցին դրանք. «Զալցբուրգ» (Ավստրիա)-Ֆորտունա (Հոլանդիա) 3-1 (առաջին խաղն ավարտվել է 1-2 հաշվով), «Սամսունսպոր» (Թուրքիա)-«Վերդեր» (Գերմանիա) 0-3 (0-3), «Դեբրեցեն» (Հունգարիա)-«Ռուխ» (Լեհաստան) 0-0 (0-1), «Վալենսիա»-«Էսպանյոլ» (երկուսն էլ Իսպանիա) 2-0 (1-0), «Սամպդորիա»-«Բոլոնյա» (երկուսն էլ Իտալիա) 1-0 (1-3), «Վոյվոդինա» (Հարավսլավիա)-«Բաստիա» (Ֆրանսիա) 4-0 (0-2):

Երկու խաղերի արդյունքներով հաջորդ փուլին մասնակցելու իրավունք ստացան «Զալցբուրգ», «Վերդեր», «Ռուխ» «Վալենսիա», «Բոլոնյա» եւ «Վոյվոդինա» թիմերը:

Հաջորդ 5-րդ փուլում կհանդիպեն «Վերդեր»-«Վոյվոդինա», «Զալցբուրգ»-«Վալենսիա», «Բոլոնյա»-«Ռուխ» զույգերը: Առաջին խաղերը տեղի ունեցան այսօր, պատասխան հանդիպումները՝ օգոստոսի 25-ին:

Յոթ ամսվա ընթացքում

Պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ասոցիացիան պարբերաբար հրապարակում է ոչ միայն թենիսիստների գրաված տեղերն ու միավորները, այլեւ մրցաշարերում նրանց վաստակած գումարները: Վերջին ցուցակում բերված են այս տարվա 7 ամսվա ընթացքում նրանց վաստակած գումարները:

Ուրիշի փողերով հետաքրքրվողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում թենիսիստների եւ թենիսիստուհիների առաջին հնգյակները: Փակագծում, երկրից հետո, նշված է ռեյտինգ-ցուցակում թենիսիստի գրաված տեղը:

Տղամարդիկ

1. Մարսելո Ռիոս (Չիլի, 2)՝ 1 մլն 618721 դոլար, 2. Կառլոս Մոյա (Իսպանիա, 4)՝ 1316673, 3. Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ, 1)՝ 1089137, 4. Ալեքս Կորեչա (Իսպանիա, 10)՝ 978589, 5. Պետր Կորդա (Չեխիա, 3)՝ 933013 դոլար:

Կանայք

1. Մարտինա Հինգիս (Շվեյցարիա, 1)՝ 1713966, 2. Յանա Նովոտնա (Չեխիա, 3)՝ 1339470, 3. Արանտա Սանչես-Վիկարիո (Իսպանիա, 4)՝ 1041439, 4. Լինդսեյ Դեւենպորտ (ԱՄՆ, 2)՝ 974218, 5. Վենուս Ուիլյամս (ԱՄՆ, 5)՝ 700196 դոլար

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՔԵՆԻԱ ԵՎ ՏԱՆԶԱՆԻԱ

«Իսլամական սրբավայրի պահակներ» կազմակերպությունը ստանձնեց ամերիկյան դեսպանատների պայթեցման պատասխանատվությունը

Ուրբաթ օրը, օգոստոսի 7-ին, մինչ ամբողջ Հայաստանը ցնցված էր ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանի սպանության փաստից, ողջ աշխարհի ուշադրությունը կենտրոնացել էր Քենիայում եւ Տանզանիայում Մ. Նահանգների դեսպանատների դեմ կատարված հզոր պայթյունների, դրանց հետեւանքով մարդկային կորուստների հետզհետե աճող թվի վրա:

Քենիայի մայրաքաղաք Նայրոբիում տեղի իշխանությունները երեկ հաղորդեցին, որ զոհերի թիվն արդեն հասել է 174-ի, մինչդեռ պայթյունի հետեւանքով վիրավորվածների թիվն անցնում է 2000-ը: Փլատակների տակ զոհված ամերիկացիների թիվը հասել է 12-ի, որոնցից վերջինն ամերիկյան ներկայացուցչության աշխատակից, գլխավոր հյուպատոս, ամերիկյան դիվանագիտության 55-ամյա վետերան Ջուլիան Բարթլին էր: Նրա 20-ամյա որդին Ջեյ Բարթլին նույնպես զոհ էր գնացել ահաբեկչական գործողության:

Ու մինչ երրորդ օրը շարունակվում էին փրկարարական աշխատանքները, օգոստոսի 10-ին տարածվեց Մ. Նահանգների պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի հայտարարությունը, որ եթե պարզվի որեւէ երկրի մեղսակցությունը Քենիայում եւ Տանզանիայում իր երկրի դեսպանատների դեմ կատարված ահաբեկչական գործողություններին, ապա Մ. Նահանգները չի հապաղի այդ երկրի դեմ կիրառել նմանատիպ մեթոդներ: «Մ. Նահանգները ոչինչ չի մոռանում», ասաց Մ. Օլբրայթը, ակամա հիշեցնելով Լիբիայի դեմ ժամանակին կիրառված պատժիչ գործողությունները օդից եւ ծովից:

Օգոստոսի 10-ին տարածվեց նաեւ մեկ այլ հայտարարություն, որտեղ իրեն «Իսլամական սրբավայրերի պահակներ» կոչող կազմակերպությունը ստանձնում է կատարված ահաբեկչական երկու գործողությունների պատասխանատվությունը եւ ավելացնում, որ շարունակելու է հարվածել ամերիկյան շահերն ամենուր:

Զույգ մայրաքաղաքներում կատարված ռմբահարումները տեղի են ունեցել իրարից մոտ 10 րոպե տարբերությամբ, ինչը հատկանշական է գործողությունների լավ կազմակերպված եւ համակարգված լինելու մասին:

Հայաստանում ամերիկյան դեսպանատան դիվանագետներից մեկը, որը չցանկացավ իր անունը հրապարակել, «Ազգի» թղթակցին հաղորդեց, որ աշխարհում գործող բոլոր ամերիկյան դեսպանատները դրվել են անվտանգության զգոն վիճակում: Իսկ «Նոյյան տապան» գործակալությունը հաղորդեց, որ Երեւանում Մ. Նահանգների դեսպանատանը եւս քննարկվել են անվտանգության հարցերը: Սակայն, ինչպես ասել են դեսպանատան ինֆորմացիոն ծառայությունից, Հայաստանում առանձնապես անհանգստանալու պատճառ չկա եւ այդ պատճառով վերահսկողության խստացման անհրաժեշտություն չի ծագել: Արտաքուստ եւս հսկողության խստացման նշաններ չեն երեւում, տեղեկացնում է գործակալությունը:

Ջրահեղձության 4 դեպք Կապանում

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 8-ին ժամը 17-ի սահմաններում Կապանի Նորաշենիկի տարածաշրջանի Թթոտ կոչվող վայրում հանգստանում էին կապանցի 3 ընտանիք: Հորդառատ անձրեւներից հանկարծակի վարարելով Չանախչի գետը քշել-տարել է այդ պահին գետում լողացող Սամվել Զաքարյանին, ծնված 1974 թ., Դավիթ Բեգլարյանին, ծնված 1965 թ., եւ Մերուժան Ավանեսյանին: Երկուսի դիակները գտնվել են նույն օրը երեկոյան, իսկ մեկինը՝ օգոստոսի 9-ի առավոտյան:

Իսկ օգոստոսի 9-ին ժամը 18.30-ի սահմաններում Կապանի Գեղանուշ գյուղի տարածքում գտնվող Սավադա Գյոլ կոչվող լճակի մոտակայքում, Կապանի թիվ 9 դպրոցի 10-րդ դասարանցիները դասղեկի հետ նշում էին աշակերտներից մեկի ծննդյան օրը: Երեխաներից երկուսը առանձնանալով խմբից մտել են լիճը, եւ 1982 թ. ծնված Կարապետ Բադալյանը խեղդվել է:

Փաստի առնչությամբ բացվել է գործ, Կապանի տարածքի դատախազությունը կատարում է նախաքննություն:

Կասեցվել են անկարգությունները վրաց-թուրքական սահմանում

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ախալցխա» առանձին հսկիչ կետի սահմանապահները թուրք եւ վրացի սահմանապահների հետ կիրակի երեկոյան կասեցրել են անկարգությունների բռնկումը վրաց-թուրքական սահմանում, որ հարուցել էին ինչպես Թուրքիայից Վրաստան, այնպես էլ Վրաստանից Թուրքիա մեկնող մեծաբեռ մեքենաների 25-30 հարբած վարորդներ: Այդ մասին այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հաղորդեցին Կովկասյան հատուկ սահմանապահ օկրուգի «Վրաստան» զորախմբավորման մամլո ծառայությունում, որի շտաբը հիմնավորված է Ստավրոպոլում:

Վրաց-թուրքական սահմանով անցնող վարորդները, որոնց մեծ մասը գտնվում էր անսթափ վիճակում, «Ախալցխա» հսկիչ անցակետի հերթապահ կարգախմբից պահանջել էին իրենց առջեւ բացել արգելափակոցը՝ առանց ստուգման սահմանն անցնելու համար: Մամլո ծառայության տվյալներով, վրացի եւ թուրք սահմանապահները, Վրաստանի եւ Թուրքիայի ոստիկանները, ծանուցված լինելով վարորդների անօրինական պահանջների մասին, որոնք սպառնալիքներ ու վիրավորանքներ էին տեղում, օպերատիվ կերպով ժամանելով անկարգությունների ծագման վայր, հանդարտեցրել էին տուրուդմփոց սարքողներին: Սահմանային հսկիչ անցակետի աշխատանքը վերսկսվել է բնականոն ռեժիմով:

«Աջարիան եղել եւ մնում է Վրաստանի անքակտելի մասը»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 10 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Աջարիան եղել եւ մնում է Վրաստանի անքակտելի մասը, հայտարարել է Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Ազգային ռադիոյին այսօր տված հարցազրույցում Վրաստանի նախագահը հայտնել է, որ օգոստոսի 25-ին հանրապետությունը կնշի «Աջարիան Վրաստանի կազմ վերադառնալու» 120-ամյակը: Դրանում, նշել է Շեւարդնաձեն, «մեծ դեր է խաղացել Ռուսաստանը»: Էդուարդ Շեւարդնաձեն ասել է, որ նշանավոր տարեթվին նվիրված միջոցառումը կշարունակվի մեկ ամսվա ընթացքում: Սեպտեմբերի վերջին Թբիլիսիում կբացվի ականավոր վրացի քաղաքական գործիչ եւ մտածող Մեմեդ Աբաշիձեի (Աջարիայի ներկայիս ղեկավար Ասլան Աբաշիձեի պապի) հուշարձանը: Հանդիսությանը հրավիրված են հյուրեր Ռուսաստանից, Թուրքիայից:

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է փորձնական ծրագրի շնորհների մրցույթ գյուղերում կանանց համար բուժօգնության ուսուցման դասընթացներ կազմակերպելու նպատակով:
Մրցույթի նպատակն է տեղում փորձնական դասընթացի մոդելի ստեղծումը եւ իրագործումը:
Մրցույթին կարող են մասնակցել համապատասխան փորձ եւ նպատակ ունեցող հասարակական կազմակերպությունները եւ բժշկական հաստատությունները:
Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1998 թ. սեպտեմբերի 18-ը:
Անհրաժեշտ տեղեկությունների եւ դիմումի ձեւերի համար դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 19, Այգեձորի 53բ
Հեռ. 27 21 19, 27 17 13
Հեռ/ֆաքս 151 088

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է շնորհների մրցույթ ի աջակցություն այն հասարակական կազմակերպությունների գործունեությանը, որոնք զբաղվում են կանանց դեմ բռնության հարցերով:
Մրցույթի նպատակներն են՝ աջակցել այդ կազմակերպությունների ծառայությունների հաստատմանը եւ զարգացմանը, տեղեկատվության տարածումը եւ փորձի փոխանակումն այլ երկրների կազմակերպությունների հետ:
Դիմումները պետք է ներկայացնել ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ մինչեւ 1998 թ. սեպտեմբերի 1-ը:
Անհրաժեշտ տեղեկությունների եւ դիմումի ձեւերի համար դիմել

Երեւան 19, Այգեձորի 53բ
Հեռ. 27 21 19, 27 17 13
Հեռ/ֆաքս 151 088

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է Հայաստանում տեղի ունեցած օրենսդրական բարեփոխումների մասին փոքր ուսուցողական հեռուստատեսային ծրագրերի ստեղծման եւ հեռարձակման մրցույթ:
Ծրագրերը պետք է ընդգրկեն բարեփոխումների բոլոր ոլորտները՝ նոր քաղաքացիական օրենսգիրք, քրեական օրենսգիրք եւ բարեփոխումներ դատական համակարգում:
Մրցույթին կարող են մասնակցել բոլոր այն անկախ հեռուստաընկերությունները, որոնք գրանցված եւ արտոնագրված են Հայաստանի Հանրապետությունում:
Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1998 թ. սեպտեմբերի 18-ը:
Անհրաժեշտ տեղեկությունների եւ դիմումի ձեւերի համար դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 19, Այգեձորի 53բ
Հեռ. 27 21 19, 27 17 13
Հեռ/ֆաքս 151 088

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
5 սենյականոց բնակարան, Արցախի փ., շ. 8ա, բն. 44
Հեռ.՝ 44-72-85
44-71-45

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սեն. սեփ. տուն, Ն. Շենգավիթ, 2-րդ փող, 7-րդ տուն, նկուղ, այգի 700 քմ,
Հեռ.՝ 44-97-40

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
«Nissan Bluebird» մակնիշի ավտոմեքենա՝ 1980 թ. արտադրության, ղեկը աջ կողմից, նորմալ վիճակում: Գինը՝ 600 ԱՄՆ դոլար:
Զանգահարել 24-71-29 հեռախոսահամարով:

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ
1 սենյականոց բնակարան 15–16 թաղամասերում:
Հեռ.՝ 45-44-56
ԱՐՄԵՆԻՆ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 882 Տպաքանակը՝ 3500 Ստորագրված է տպագրության 10. 08. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@